

Landøkonomiske Meddelelser fra forskellige Egne om Aaret 1896.

Fra Langeland.

Af Tvangssalg have enkelte, dog ikke mange, fundet Sted, og det har endnu dog kun været, hvor Manden ikke har passet sine Ting. Dog maa man være varsom med at dømme, thi den forfaldne og dørske Mand er muligvis bleven sløv og forfalden, fordi han har set sin Ruin imøde.

Af Grundforbedringer udføres her nogle Mosekulturer og bygges en Del Ailekummer. Af Husmandshuse bygges mange, og det er en Fornøjelse at se, hvorledes gamle Landsbyer og Gader i Løbet af faa Aar ere komne til at se hyggelig og velhavende ud, hvad Boligen angaaer.

Indskrækning af Hvedearealet og i Forbindelse hermed Benyttelse af Brakmarken breder sig mere.

Af Foreninger er oprettet Æggesalgsforeninger, Forbrugsforeninger, Husmands-Griseassuranceforeningen, og endelig arbejder saavel Svendborg som Faaborg Andelsvineslagteri ihærdig for at hverve Andelshavere. Derimod har en Forening til Hesteavlens Fremme paa Langeland, kaldet »Stutteriet Langeland« maattet opløse sig.

Fra Kjertemindeegnen.

Mælkekængden pr. Ko har været ganske god, cirka 4800 Pd. pr. Ko af hele Besætningen (5200 Pd. pr. Kælver). Netto-Udbyttet vil blive meget lille, naar man regner Kraft-

foder, Roer, Hø ($1\frac{1}{2}$ Øre pr. Pd.), Pasning, Udgifter til Mejeriets Drift, Renter af Besætning og Bygninger, og ved Netto-Udbytte forstaaes, hvad man faar tilovers til Halm og for Sommergræsning; men endnu anser den store Mængde Kreaturholdet for det, der bærer det danske Landbrug. — Med 20 à 22 Øre pr. Pd. levende Vægt Svin er det ogsaa en elendig Forretning at fede Svin; regnes alle Udgifter med, vil vistnok i Almindelighed Vallen lige saa godt kunne kjøres direkte paa Marken som at udføres i Form af Gjødning eller Aile, med andre Ord man faar ikke noget for den.

Prisen for Huse med Jord er vedblivende høi, men det er ikke Landarbejdere, der kjøbe, det er Professionister og velhavende nygifte »ældre Par«, der nedsætte sig, for at leve af Kapitalen, det er dog, i det Hele taget faa Huse, der ere solgte.

Arbejdskraften er altid utilstrækkelig. Lønningerne fremdeles stigende, navnlig er det vanskeligt at faa Lejehusmænd. Fordringen til Boligen stiger, og, hvad der er rimeligt, man vil ikke bo over $\frac{1}{4}$ Mil fra Arbejdsstedet.

Her arbejde Folkene godt, ikke mindre end i ældre Tid, naar man forstaaer at anbringe dem paa rette Maade.

I dette Herred og 4 tilgrænsende Sogne, der ogsaa høre til dette Husmandsdistrikt, har der i mange Aar kun været 1 à 2 præmiesøgende Husmænd.

Fra Egnen Riuge-Faaborg.

Naar der, ved Bestemmelsen af Landbrugets Aarsudbytte i 1896, ikke tages Hensyn til Kornavlen i dette Aar, men gaas ud fra, at det væsentligst er Kornavlen i 1895, som kommer til Indtægt i 1896, maa Landmandens Indtægter i dette sidste Aar kaldes nogenlunde og Aarsudbyttet altsaa være normalt i Sammenligning med tidligere Aar, dog daarligst for den arbejdsgivende Landmand. Det mørkeste Punkt var Konjunkturerne og da væsentligst Priserne paa Landbrugets Hovedsalgsprodukter; men dog ogsaa den stadig stigende

Arbejdsløn. Topnoteringen for Smørret har jo, i Gjennemsnit for hele Aaret, været 91.6 Øre pr. Pd. Den Pris, som Landmændene have opnaaet, ligger dog lavere og er for de fleste større Mejerier og Andelsmejerier omkring 87 Øre. Denne Forskjel hidrører ikke fra, at der er opnaaet c. 5 Øre under Top; men derimod fra, at det meste Smør produceres om Foraaret, da Priserne ere lavere. Svinepriserne have i Gjennemsnit for hele Aaret været c. 21 Øre pr. Pd. levende Vægt, altsaa lavere end før i de sidste 30 Aar. For Hveden var Prisen 4,8 à 5 Øre, for Rugen 4,2 à 4,4 Øre, for Bygget 4,8 à 5 Øre og for Havren $4\frac{1}{4}$ à $4\frac{1}{2}$ Øre. Naar hertil kommer, at den kontante Arbejdsløn var stegen, sammenlignet med 1895 med 2 pCt., sammenlignet med 1891—95 c. 5 pCt., sammenlignet med 1886—90 c. 16 pCt. og sammenlignet med 1881—85 c. 25 pCt., har man et Billede af Konjunkturernes Indflydelse paa Aarsudbyttet i 1896, som er lidet lysteligt. Vel ere Foderstofpriserne ogsaa lave i 1896, saa lave som de ikke i mange Aar have været; men dette er selvfølgelig langt fra nok til at tilvejebringe Ballance.

Kaste vi herefter et Blik paa Produktionen i 1896 og paa den Del af Produktionen i 1895, som først blev udnyttet i førstnævnte Aar, ser det bedre ud. — Baade Korn-, Hø- og Roeavlens i 1895 var udmærket god, og Landmændene stode som Regel godt rustede til at udnytte disse Produkter ved Hjælp af gode Besætninger, Mejerier og Svineslagterier m. m. Græsset kom tidlig frem og afgav god Græsning i de første 2 à 3 Maaneder; men paa Grund af Tørken, levedes der kun lidt til Høslæt paa Agrene. Fra Midten af Juli kneb det hele Tiden med Græs, og ogsaa Staldfodringsafgrøderne gav ikke saa stort Udbytte som sædvanlig. Malkekøernes Mælkemængde tog derfor af, og de maatte bindes tidlig ind. Samtidig stege Foderstofferne stærkt, hvorved Mælken paa Stald blev dyrere, ligesom det, navnlig i Begyndelsen, syntes som de nykælvede Køer i Oktober gav mindre Mælk end sædvanligt, dog ikke betydeligt.

Af Kornafgrøderne i 1896 taalte Vintersæden Tørken godt. Der avledes vel ikke meget fyldende, men godt foldende Hvede.

Undtagelsesvis var denne Kornsort dog saa stærk, at den var meget besværlig at høste. Rugen fyldte godt, men folder daarligt. Bygget gav en Middelafrøde, medens Havren gav under Middel. Høavlen paa Ageren var lille, paa Engene ganske god. Roerne lede af Tørken, og Avlen er bleven noget mindre end sædvanlig.

De fleste af disse Produkter komme jo imidlertid først til Udnyttelse i 1897, og naar der tages Hensyn hertil, er der utvivlsomt i 1896 produceret langt flere Salgsprodukter end almindeligt, hvilket i høj Grad har bødet paa de slette Konjunkturer og gjort, at Aaret 1896, for de Landmænd som passe deres Ting, rent pekuniært set, langtfra har været daarligt. En medvirkende Grund hertil er ogsaa den lave Pris, hvortil Mais og det nye Foderstof »Melassefoder« har kunnet kjøbes i Aarets sidste Kvartal sammenlignet med de da gode Kornpriser, hvorved en for Landmændene fordelagtig Bytning har kunnet iværksættes.

Til bedre Belysning af Spørgsmaalet om Aarsudbyttet i 1896, meddeles en sammentrængt Udskrift af Aarsregnskabet, fra samme Gaard som tidligere, fra 1ste Novbr 1895 til 31te Oktober 1896.

Indtægt.

Avlen var i 1895: 184,523 Pd. Korn à 4,45 Øre	Kr. 8215,92
Solgt 42,000 Pd. Halm à 0,76 Øre.....	- 318,91

Avlet i 1896:

42 $\frac{1}{2}$ Td. Kartoffler à 2 $\frac{3}{4}$ Kr...	Kr. 117,00
1,111 Td. Runkelroer à 56 Øre,	
13,000 Top à 0,16 Øre.....	- 642,96
12 Læs Agerhø á 21,60 Kr. ...	- 259,20
35 $\frac{2}{3}$ » Enghø à 18 Kr.	- 642,48
7321 Kogræsdage à 40 og 45 Øre	- 3145,72

Ialt Kr. 4807,35

Opfodret for - 4989,56

Mere opfodret Kr. 182,27

At overføre Kr. 8534,83

	Overført Kr.	8534,83
77 Læs Tørv à 5,42 Øre.....	-	417,75
Havesager for	-	248,60
Skovprodukter for	-	395,62
Indtægt af Jordleje, Grundsalg, Kjørsel m. m.	-	125,89
Indtægt af solgte Huse med Fradrag af købte Huse	-	550,00
192,160 Pd. Mælk à 4.252 Øre	-	8170,40
11,173 Pd. levende Kreaturer à 14,15 Øre ..	-	1577,97
8,244 Pd. levende Svin à 20,77 Øre	-	1712,56
	Ialt Indtægt Kr.	21733,62

Udgift.

Arbejdsudgifter.....	Kr.	5035,13
Sædekorn, Frø, Planter.....	-	925,30
Inventariets Vedligeholdelse ...	-	547,14
Kunstig Gjødning.....	-	136,60
Hegn, Vandafledning, Veje	-	126,89
Bygningernes Vedligeholdelse ..	-	137,78
Hestebeslag, Dyrlæge, Bedæk- ningspenge.....	-	196,35
Smørtræer, Kærne, Ildebrændsel m. m. i Mejeriet	-	471,09
Forskjellige Udgifter	-	230,20
110,598 Pd. Kraftfoder à 408 Ør.	-	4519,20
Brugt afgivne Fodringsmidler mere end ansat.....	-	182,21
For Mælk og Valle, opfodret ..	-	885,20
	Kr.	13393,09
	Nettoudbytte Kr.	8340,53

Medens Nettoudbyttet var i aarligt Gjennemsnit i Femaarene:

1891—95, Kr 8439,05

1886—90, - 9516,60

1881—85, - 9285,19

I Gjennemsnit af det sidste Femaar 1881—85 var der aarlig produceret af:

Korn.....	150,400 Pd.,	som udbragtes til	6,54 Ø. pr. Pd
Mælk	164,980 -	— — -	5,03 - - -
Levende Svin	6,505 -	— — -	30,09 - - -

Der opfodredes aarligt 105,760 Pd. Kraftfoder à 6 Øre pr. Pd. Arbejdsudgifterne udgjorde 4689,11 Kr. aarlig.

Ville vi paa Grundlag heraf sammenligne Aaret 1896 med Femaaret 1881—85 under den Forudsætning, at Produktionen i 1896 var den samme som Femaarets Gjennemsnit, faas:

29,285 Pd. Korn	mindre til Salg à 4,045 Ø.	Kr. 1303,18
27,180 - Mælk	— - — -	4,252 - - 1155,69
1,739 - levende Svin	— - — -	20,87 - - 361,19

Mindre Nettoudbytte Kr. 2820,06

Nettoudbyttet vilde da være blevet Kr. 5520,47, hvilket er pr. Td. Ld., naar Bedriften regnes til 140 Td. Ld. Ager, Kr. 39,43.

Konjunkturerne have altsaa, naar 1881—85 sammenlignes med 1896, formindsket Nettoudbyttet med over 33 pCt uanset Arbejdslønnens Forøgelse. Men da der af det beregnede Nettoudbytte skal udredes alle Skatter, Byrder, Afgifter, Renter m. m., som hvile paa Ejendommen, forinden Landmanden faar noget, bliver hans Indtægtsformindskelse selvfølgelig langt større og kan gaa op til 100 pCt., hvilket vil sige, at, da ethvert Menneske, altsaa ogsaa en Landmand, skal have noget til Føde og Klæder, bliver dette taget først, hvoraf igjen følger, at der ikke bliver nok til Afgifter, Skatter m. m. selv ved den størst mulige Sparsommelighed.

Konjunkturerne have altsaa i 1896 været slette for den arbejdsgivende Landmand, og Spørgsmaalet bliver da, om Produktionen i 1896, stadig bortset fra den Del af Avlen, som naturligst forbruges i 1897, for alle Landmænd, som passe deres Ting, har været saa rigelig, at Ballance derved har kunnet tilvejebringes. Omend jeg ikke tror, at Masseproduktionen allevegne har været saa stor, som i ovennævnte Exempel, er jeg dog af den Overbevisning, at den i Almindelighed har været ret betydelig, saaledes at den tidligere givne

Karakteristik af Aaret vil kunne passe. I denne Forbindelse, maa det ogsaa huskes, at de gode Kornpriser i Efteraaret have gjort det forholdsvis let at komme over 11te Decbr. Termin f. A. — Dog er det ikke alle Bedrifter, som, uagtet anvendt Flid og Dygtighed, have kunnet forøge deres Produktion, og i saadanne Tilfælde har 1896 selvfølgelig været et slet Aar.

Ville vi nu se paa Udsigterne for 1897, er der allerførst et Lyspunkt at bemærke, nemlig de betydelig højere Kornpriser samtidig med forholdsvis lave Priser paa 2 Foderstoffer, Mais og Melassefoder. Derimod vil Kornavlens i 1896 nok vise sig betydelig mindre end i 1895, og Sparsommelighed med Halmen vil være nødvendig, ligesom Beholdningerne af Hø og Korn vare betydelig mindre 1ste Januar 1897 end 1ste Januar 1896. — Vintersæden staar godt, og, hvor der ikke har været dyrket Sukkerroer, ere de almindelige Efteraarsarbejder godt fremmede; men de unge Græsmarker have en tarvelig Plantebestand, som ikke lover godt for tilstrækkeligt Agergræs til Sommer. Arbejderforholdene ere sædvanlige, ikke bedre i ethvert Tilfælde, trods de stigende Lønninger; men tilstrækkelig Arbejdskraft kan dog nok skaffes.

Løvrigt er der ikke noget Nyt at meddele fra denne Egn. Alt gaar i et jævnt fremadskridende Spor; men væsentligere Forandringer ere ikke foretagne paa noget Punkt. — Interessen for og Tilliden til Andelsslagterier tiltager.

Fra Assenseggen.

Nogen extra Udgift til Kraftfoder har man haft i den tørre Tid af Sommeren, da man maatte bruge Staldfodring, men da Mælkeudbyttet har været jævnt godt, og Smørpriserne ogsaa have været ret gode i Forhold til, som de have stillet sig i de senere Aar, er man dog ret vel tilfreds med Indtægten af Malkekøerne. Dette har derimod næppe været Tilfældet med Fedekvæget, der her paa Egnen saa godt som udelukkende bestaar af Udsætterkøer; det er kun de unge af disse, der fedes, og sendes over Assens til Slesvig; de ere blevne betalte med noget over 20 Øre pr. Pd. levende Vægt; de

ældre Udsættere fedes sjælden, men sælges til Hjemmeslagterne til endnu lavere Priser. Af Heste er der som sædvanligt solgt en Del, mest Droskeheste, til taalelige Priser, og for Svinene er der opnaaet en Gjennemsnitspris af 21—22 Øre pr. Pd. levende Vægt. Faarene give ikke nogen Indtægt, da Holdet af disse Dyr er blevet indskrænket til, hvad man forbruger i Husholdningen.

De trykkede Tider have bevirket, at enkelte Tvangssalg have fundet Sted, men ikke i større Udstrækning end det har været Tilfældet i de senere Aar. At Tvangssalgene ikke blive almindeligere er rimeligvis begrundet i, at de yderste Prioritetshavere, uagtet de ofte tabe Renterne, ikke tør røre ved Debitorerne og fremtvinge Tvangssalg, da de saa risikere ogsaa at miste Kapitalerne.

Priserne, der ere blevne betalte ved den Art Salg, have nemlig været meget lave, hvorimod de, naar Ejendommene ere blevne solgte underhaanden, endnu have kunnet holde sig omkring ved 6000 Kr. pr. Td. Hartkorn, naar der er medfulgt Besætning. De større Gaarde have tabt mest i Pris, hvorefter følger Bøndergaardene, medens Husene næsten Intet have tabt. Forpagtningsafgifterne ere faldne i tilsvarende Forhold som Ejendomspriserne; middelgode Jorder forpagtes nu ikke sjælden til 20 Kr. pr. Td. Land, og det er kun hvor Sukkerroedyrkning kan finde Sted i større Maalestok, at man kommer op til den dobbelte Højde, ja undertiden endogsaa, som her paa Assens Bymark, til den 3- og 4-dobbelte Sum.

Nye Driftsmaader vinde kun langsomt Indgang. Man holder fast ved 7—8 Marksdrifter med en Brakmark og 2—3 Aars Græsmark, medens det øvrige Areal næsten udelukkende anvendes til Kornavl. Undertiden dyrkes dog en Del af Brakken med Staldfodringsplanter, og Rodfrugterne indtage en Del af Kornmarken, men det er kun hvor Sukkerroerne dyrkes, at et helt Læg ofres hertil.

Spørgsmaalet om Arbejdskraften er tilstede i tilstrækkelig Mængde besvares sædvanligvis med »ja«, men — tilføjes der — den er ikke altid let at erholde. Dette maa

vel forstaas saaledes, at Arbejdet ikke blot er dyrt, men ogsaa, at det er Arbejdsgiveren, der maa søge Arbejderen, fordi denne gjør sig kostbar. Lønnen, siges der, er det sidste Aar ikke stegen for Karlene, men derimod for Pigerne, der stedse blive vanskeligere at erholde.

At Arbejdsydelsen hos Tyendet forringes, saavel kvalitativt som kvantitativt, ere saa godt som alle Husbønder enige i, og som Grunde hertil angives sædvanlig: Nydelsesyge hos de Unge og Paavirkningen af Socialismens Lærdomme hos de Ældre.

I Arbejdssystemet er der ingen væsentlige Ændringer sket, idet Bøndergaardene kun undtagelsesvis anvende Daglejere ved Siden af de faste Tjenestefolk, Karle og Piger, der ere knyttede til Husstanden, medens de større Gaarde jo nok ved Siden af Tjenestefolkene benytte en større Mængde Daglejere, der snart arbejde paa deres egen og snart paa Arbejdsgiverens Kost, men uden at disse dog udgjøre Hovedstyrken af Arbejdere. Kun paa ganske enkelte Gaarde ere Dagleierne, gifte Mænd og Koner, de overvejende, idet de sidstnævnte da anvendes særlig ved Malkningen, for hvilket Arbejde de faa fra 50—65 Øre pr. Dag paa egen Kost. Ved Sukkerroedyrkingen er Akkordarbejdet almindeligt, undtagelsesvis ved Høstningen af Kornet, men ikke ved andre Arbejder.

Husmandsbrugene ere i kjendelig Fremgang. Dette er vel for en Del bevirket ved Præmierne, hvis Uddeling forestaas af Fyens Stifts patriotiske Selskab, men dog vistnok væsentligst derved, at Tidsforholdene begunstige de smaa Brug, der ikke have nødig at anvende fremmed Arbejdskraft, og som faa deres Produkter, Mælken og Svinene, betalte i Højde med, hvad de større Gaarde faa. Det er da ogsaa væsentligst i Retning af et bedre Husdyrhold, at Forbedringen har fundet Sted, hvorimod en stærkere intensiv Drift af disse Lodder kun sjældnere er naaet.

Fra Middelfartegnen.

Aarsudbyttet af Marken maa for Middelfartegnens Vedkommende betegnes som godt. Vor Hovedkornsort: Hveden,

gav et tilfredsstillende kvantitativt Udbytte og Kvaliteten var overordentlig god. Naar dertil kommer, at Prisen er adskil- ligt højere, end vi i de senere Aar have kunnet opnaa, maa vi være forholdsvis veltilfredse med Udbyttet af Hvedemarken iaar.

Aarsudbyttet af Besætningen har ikke været over- dreven stort. Tørre Græsmarker i Sommer gav kun simpelt Mælkeudbytte, og Eftervirkningerne ere sporede efter Ind- bindingen. Smørpriserne have hjulpet meget, men saa have igjen Svinepriserne gjort Mejeriaffaldet, omend ikke helt, saa dog tilnærmelsesvis værdiløst. Hesteavlen, der er en Del i Fremgang, har givet mange en ret kjærkommen og tilmed ret god Indtægt.

Tvangssalg af nogensomhelst Betydning ere heldigvis endnu ukjendte her; at de pekuniære Forhold ikke længere ere saa gode, som de have været, er dog næppe Tvivl under- kastet. En lille Bedring i Konjunkturerne vil forhaabentlig her kunne redde Situationen.

Om Arbejdsydelsen kan man ganske rolig sige, at den stadig forringes, baade kvantitativt og kvalitativt. Vel bryder Socialismen ikke endnu aabenlyst frem, men dens Lærdomme bære dog ganske god Frugt. Tyendeforholdet bliver løsere og løsere, og Upaalideligheden tager til, et For- hold, overfor hvilket Arbejdsgiveren paa Landet staar magtes- løs. Dette er, saavidt jeg skjønner, Agerbrugets største Brøst, og desværre en Brøst, der ikke kan raades Bod paa.

Arbejdssystemet er ikke væsentlig ændret. Paa større Gaarde søges der saavidt muligt at skaffe faste Daglejere i Stedet for ugift fast Tyende, en Ændring, der dog ikke altid er let at gennemføre.

Fra Egnen ved Fredericia.

I Sammenligning med de foregaaende Aar maa Ud- byttet af dette kaldes »godt«, men jeg maa vel udtrykkelig fremhæve, at dette dog vist kun gjælder den nærmeste Egn om Fredericia; kommer man 2 à 3 Mil vest- og nordpaa, var Afgrøden ringere. Det Kvantum, der er avlet af Vinter-

sæd, navnlig Rug, er stort, mindre af Byg og Havre. Kvaliteten er meget god af alt. Priserne have været noget bedre de sidste Aar.

Udbyttet af Besætningerne har været underkastet stærke Svingninger, men maa dog som Helhed kaldes ret godt.

Tvangssalg finder meget sjælden Sted; de enkelte, der ske, bunde dels i Udygtighed, uordentligt Liv eller Leven over Evne. Ejendomspriserne kunne ikke siges at være faldne i det sidste Aar. Kjøbelysten er maaske mindre for Gaarde, stærkere for Husmandsbrug.

En stor Del og desværre i Almindelighed de bedste Kræfter søgte tidligere til Amerika, nu til Byerne. Det vil være urigtigt at kalde den Arbejdskraft, der staar til Landbrugets Raadighed daarlig, ja, det vilde ligefrem være Synd; men som sagt, en stor Del af den bedste gaar bort, og det er et føleligt Tab. Forholdsvis er Arbejderens moralske Egenskaber ingenlunde blevne ringere; skjønt der desværre her som andetsteds er mere end nok af Drikkeri og hvad dermed følger, baade for Gamle og Unge, saa maa jeg, Sandheden tro, dog sige, at det langtfra er saa galt som det tidligere var og gaar stadig, omend smaat, fremad til det bedre. Det Arbejde, der udførtes tidligere, navnlig af Husmændene, det haarde Slid, der gjorde Folk gamle før Tiden, er ikke saa almindeligt, men det er heller ikke saa underligt, om den Samfundsklasse, der for en stor Del har baaret det danske Landbrug, ogsaa ønsker at faa Del i Nydelserne.

Havebruget gaar det langsomt fremad med. Biavlens staar som en, om ikke stor, saa dog smuk Virksomhed; derimod har Hønsehølden vedblivende vakt større Opmærksomhed; der produceres et stærkt stigende Tal af Æg, der iaar have været i rigtig god Pris. Det er Exportforeningen i Vejle, der under en særdeles dygtig og energisk Ledelse har ført igjennem, at de danske Æg, der tidligere ringeagtedes i England, nu ansees for nogle af de bedste, og der er næppe Tvivl om, at Landets Indtægt af Æg, der allerede staar lige med Indtægten af Heste, om faa Aar vil fordoble sig, hvis da Afsætningen vedbliver at være saaledes.

Fra Bjerre Herred.

Aarsudbyttet af Marken er i sin Helhed ringe; vel er Vintersæden, især Hveden, god, og for denne kan der ogsaa faas en efter Nutidens Forhold god Pris; men Byg og især Havre ere saa meget ringere, baade med Hensyn til Fyld og Fold. Det er altsaa et foderknap Aar. Udbyttet af Besætningen er ikke bedre; den simple Sommergræsning gjorde et slemmt Skaar i Mælkeudbyttet, og Køerne malke ogsaa mindre godt i Vinter, baade paa Grund af den mindre gode Foderstand fra Sommeren af, og fordi man maa spare paa Halmen. Dertil komme de daarlige Priser paa Kvæg og Svin, hvorfor Udbyttet er betydelig ringere end i de foregaaende Aar.

Kvægbesætningerne ere ofte for store i Forhold til Foderet. Svinebesætningerne indskrænkes noget, men næppe saa meget, som man maatte ønske. Om Ejendomssalg hører man ikke meget; de mindre Gaarde holde nogenlunde Prisen. Heller ikke høres noget om Tvangssalg. Afgifterne ved nye Forpagtninger ere lavere og betales efter Kapitelstaxt og Smørpriser.

Arbejdskraften er knap, og Arbejdsydelsen bliver stadig ringere. De unge Karle ynde ikke at tage fast Plads, men foretrække at gaa paa Dagleje. Akkordarbejde er ikke afholdt. Her findes mange veldrevne Husmandsbrug, men jeg maa dog tilføje, at disse næsten altid ere i Hænderne paa Haandværkere ell. lignende, som altid ere hjemme. Den almindelige Landbrugsarbejder vil ikke arbejde paa Jordlodden i sin Fritid. Skal han arbejde paa den, tager han sig en Fridag. Man skulde dog synes, at han meget godt, t. Ex. om Vinteraftener, kunde tærskes hjemme en Time. Hønseholdet spiller ingen lille Rolle, især i de smaa Brug.

Fra Egnen Vest for Aarhus.

Med Hensyn til Aarsudbyttet, da formoder jeg, at det vil blive et Middelaar, men heller ikke mere, saavel hvad Kvalitet som Kvantitet angaar, og de Forventninger, man strax efter Høsten stillede sig, ville sikkert i mange Tilfælde blive betydelig reducerede. Kornpriserne ere ganske vist

stegne og for Hvedens Vedkommende ikke saa lidt, men hvad har det at sige, naar man Intet har at sælge eller maaske har solgt først i Efteraaret for at klare de løbende Udgifter, medens samtidig de indførte Foderstoffer, som man jo nuomstunder ikke kan undvære, ere stegne i en ganske usædvanlig Grad. — Smørpriserne holde sig fremdeles, og med fuld Føje søger man da at producere saa meget, som muligt, og heldigvis har Mælkeudbyttet hidtil været tilfredsstillende, uagtet Sommergræsningen mange Steder lod adskiligt tilbage at ønske. Svineholdet har været det mindst lønnende og snarere givet negativt end positivt Resultat.

Sansen for bedre Husmandsbrug er i kjendelig Fremgang, og det er forbausende Resultater, der kan opnaas ved Flid og Virkelyst, noget man især i de senere Aar har set flere Exempler paa her i Egnen.

At Arbejdsydelsen forringes baade kvalitativt og kvantitativt er en bekjendt Sag, og hertil bidrager ikke mindst Socialisternes skriftlige og mundtlige Agiteren, der nok med Tiden skal sætte Frugt og bidrage til at forrykke Forholdet imellem Husbonde og Tyende. Begyndelsen hertil er allerede gjort ved Oprettelse af saakaldte Arbejderforeninger, der foreløbig lade meget uskyldige, men som engang ville bringe Uro i Gemytterne, naar det Tidspunkt, som Dhrr. Førere anse for belejligt, er kommet.

Man klager fremdeles — det gjør efter Sigende alle Landmænd altid — men efterhaanden gaar det op for de fleste, selv ikke Landmænd, at Klagerne blive mere og mere berettigede, især naar man samtidig ser, at Folk, hvis Dygtighed, Flid og Paapasselighed er hævet over al Tvivl, maa give tabt, naar Tvangsauktionen, det Ord, som altid læses med en vis Alvor, tvinger dem til at forlade Hus og Hjem for senere som Agent eller lign. at gaa polsk Tiggergang imellem sine tidligere Venner og Kollegaer.

Fra Djursland.

Kvægopdrættet bliver kun lønnende for Kviens Vedkommende og til eget Brug, da Markedsprisen ikke dækker Udgifterne ved et omhyggeligt Opdræt.

Tvangssalg ere aldeles ikke hyppigere end normalt; det er kun de store og større Ejendomme, der fremdeles falde i Pris, medens dette ikke kan siges om de smaa eller mindre.

Af Grundforbedringer er det særlig Mose- og Engkultur samt Plantninger, der staa paa Dagsordenen og ere i glædelig Fremgang. — Byggeforetagender fremmes kun, hvor det er uomgængelig nødvendigt. — Saavel Kvæg- som Svinefødning indskrænkes som Følge af Udførselsforholdene; nogen egentlig Ændring i Driftssystemet troer jeg ikke, dette har medført hidtil; maaske kan det siges, at Hesteopdræt tiltager.

Arbejdskraft er der egentlig ikke Mangel paa; dog ere Piger meget knappe og kostbare. Medens Lønnen til Piger er stærkt stigende, kan dette egentlig ikke siges om Lønnen til Karle; disse blive sjældnere, og mange gaa efterhaanden over til at bruge gifte Folk ogsaa til at følge Hestene.

Fra Hobroegnen.

Aarsudbyttet kan sættes som et lille Middelaar. Kjærnen paa Vaarsæden blev modnet hurtig, og er derfor ikke fyldig, ligesom Halmudbyttet er lille. Da Alt blev indhøstet i god Tilstand, er Kvaliteten gennemgaaende god.

Fødningen sidste Vinter gav et daarligt Resultat, og var for mange forbundet med Tab. Græskvæg var dyrt i Foraaret, og da Græsset fra Midsommer til Indbindingen var knapt paa Grund af den vedholdende Tørke, blev Kvæget ikke græsset saa godt, som det plejer. Da Priserne i Sommerens Løb dalede stærkt paa Kvæg, har Græskvæget ingen Fortjeneste givet og vel flere Steder Tab. Prisen paa Fedekvæg har i den hidtil forløbne Del af Vinteren været i god Samklang med det magre, hvorfor ogsaa Fortjenesten ved Fedning har været god. Prisen paa Heste har i den største Del af Aaret været jævn god, med livlig Handel.

Faarehandelen har været slet, og Svin have trods de smaa Kornpriser den største Del af Aaret givet Tab.

Ejendomshandeler ske sjælden. Priserne variere mellem 3000 og 8000 Kr. pr. Td. Hartkorn. Hartkornet er

i denne Egn, hvor saa megen Hede er opdyrket, ikke det absolutte Udtryk for Ejendommens Brugsværdi. Bygninger og Inventar er jo ogsaa højst forskjellig, saa det er vanskeligt af Prisen paa Hartkornet at danne sig en Idé om Prisen paa Ejendommene, naar man ikke kjender disse indgaaende. Jeg kan derfor ikke bygge min Mening paa egne Iagttagelser, da jeg ikke kjender uden et Par Handeler, hvoraf den ene var fra Fader til Søn, den anden et Fallitbo, der blev solgt af Udlægshaveren. Min Mening om Ejendomspriserne er den, at der egentlig ingen Pris er, da Efterspørgslen er for lille til at skabe nogen Pris. Huse have ligesaa lidt Kjøbere nu som de større Gaarde. Gode velbyggede 2—4 Tdr. Hartkornsgaarde ere vel de mest efterspurgte, da velstaaende Gaardmænd, der skulle have de voxne Børn anbragt, optræde som Kjøbere til disse, da de nu i Reglen kunne kjøbes for en billig Penge, imod forhen. De nuværende Husejere ville ikke nær kunne opnaa de Priser for deres Huse, som de købte dem til i Halvfjerdserne. Skulle de sælge dem nu, vil ofte den Gjæld, de vare nødte til at stifte ved Husets Erhvervelse, være det hele, der kan faas, og maaske mange Gange ikke engang det. Den unge Slægt er heller ikke nu (Landbruget giver en tarvelig Løn) tilbøjelig til at løse disse Husmænd af. Og ikke faa Exempler haves paa, at ikke engang Børnene ville underkaste sig Forældrenes Livsvilkaar og løse de Gamle af paa Vilkaar, der for 10 Aar siden vare blevne modtagne med Glæde.

Der udføres langt færre Grundforbedringer end tidligere. En Del har ingen Penge til saadanne, og de, der have, mene disse bedre anbragte i Sparekasser, thi dèr ere de dog altid mere disponible, ligesom de føle sig mere sikre paa Renteydelsen. Dertil er det ogsaa vanskeligt at skaffe den nødvendige Arbejdskraft til Udførelsen af Grundforbedringerne.

Baade de lave Flæskepriser og Karantænevanskelighederne ved Indførselen af Kvæg til Tyskland har medført, at Svineholdet er i Aftagende, ligesom man er mere varsom med at binde Kvæg ind til Fedning. Hjemmehandelen er

ikke saa livlig med fedt Kvæg, thi for det første skal Handelsmændene bruge omtrent 3 Gange saa stor en Kapital som tidligere, idet der altid er 3 Hold paa Vejen, og for det andet trykke de sig ofte ved at spekulere 3 Markeder frem i Tiden, da Risikoen jo her er større. I en Egn som denne, hvor Kvægtillæg og Kvægfedning har været Grundpillen i Landbruget, er der kommet en Usikkerhed i at planlægge Ordningen af sin Besætning. Endnu staar man paa det gamle, men der er Vaklen i Arbejdet, og der spørges, hvad skal man gjøre, thi der maa vist gjøres Forandring for at faa et økonomisk bedre Resultat ud af det.

Arbejdskraften er knap. Baade de unge Karle og Piger drage til Byerne eller de tæt befolkede Landdistrikter. Det have de alt gjort i mange Aar, men de svenske Arbejdere, som have maattet udfylde Hullerne, ere nu ikke saa lette at faa fat i som tidligere. Lønnen til en Karl er fra 180—250 Kr. aarlig. For en Pige fra 120—170 Kr; i Regelen om ved 140 Kr. aarlig. Vi have her en Mængde Huse med Jordlodder, i Reglen opdyrkede Hedearealer. Lodderne ere af en saadan Størrelse, at der kan holdes 2 à 4 Kreaturer, hvoraf gjærne de 2 er Køer. Man skulde tro, her var en Arbejdskraft til Hjælp for Gaardmændene, hvilket saa langtfra er Tilfældet. Det er kun dem, der daarligst kunne begaa sig, der ville tage Arbejde til Stadighed. De mere opvakte og ihærdige skabe sig Arbejde selv paa deres Jordlod eller ved lidt andet Bierhverv. De indlade sig ikke paa at arbejde ude uden høj Betaling, og selv saa ville de ikke som fornuftige Mænd forsømme noget hjemme. I den travle Tid, naar det især gjælder om at have rigelig Arbejdskraft, ere Landmændene daarlig tjente med at være henviste til deres Hjælp, da den i højeste Grad er ustadig. Efter Erfaringer herfra Egnen, vil Lovforslaget om Huslodder, hvis det gaar igjennem, ikke afhjælpe Trangen paa Arbejdskraft for Landbrugerne, og næppe tror jeg, det vil standse Strømmen fra Landet til Byerne, thi saa længe Udsigterne til Fortjeneste i Byerne ere lettere end paa Landet, vil den reflekterende Ungdom drages til Byen, der aabner en mere alsidig og vid Mark for dens Kræfter og

Kapital. — At det Kvantum Arbejde, der kan fordres af et Tyende er adskilligt mindre end forhen, har længe været kjendt, og at ogsaa Kvaliteten er ringere, have Landmændene her ogsaa været enige om. Tyendeforholdene ere for løse til at kunne give Tyendet en faglig Udvikling. Enhver Dreng higer efter at blive Karl, og er han velvoxen af sin Alder, paatager han sig Karleplads, allerede naar han er 16 Aar. Trang til Arbejdskraft gjør, at han bliver antaget som saadan. Vel kan der være enkelte veludviklede Drengene med gode Evner, der alt i den Alder kan forrette Karlearbejde, men dette er rene Undtagelser; i Reglen mangler baade Kræfter og Øvelse til at udføre Arbejdet godt, og kan det ikke gjøres godt, jasje de med det, men vænnes herved til Jaskeri. Jeg har havt Karle, der vare saa blottede for Kjendskab til Redskaber, at de ikke engang forstod at stille deres Plov, skjøndt de vare over 20 Aar, og dog have de tjent for Karle de sidste 5 à 6 Aar. Fuldkomne Redskaber og Maskiner ere derfor ikke alene en Nødvendighed for at bøde paa Arbejdernes Fagdannelse.

De dygtige Husmænd arbejde med Ihærdighed paa at forbedre deres Jords Gjødningskraft. Det er Gjødningskraften, der maa skaffes tilveje, førend en mere intensiv Kultur kan blive lønnende. Der spares derfor intet Offer for at skaffe den. Stort Svinehold og Anvendelse af Grønafgrøder til Foder, ere de rigtigste Maader de søge at skaffe denne paa. Kunne de faa en Grøftkant eller en Engstrimmel at bjerge paa en større Gaard, fornægte de deres Natur og paatage sig at gjøre enkelte Høstdage herfor, thi de vide, at deres Jord trænger til Gjødning, skal den yde dem Løn for Arbejdet, og den er endda ikke stor.

Fra Himmerland.

Aarsudbyttet bliver jo langt under Middel, naar alle Hensyn tages. En varm, tør Sommer, som forringede Mælkeudbyttet i meget stor Grad, nedslaar Aarsudbyttet stærkt.

Svinepriserne sidste Vinter vare jo ualmindelig lave

og have ikke været saa høje paa noget Punkt, saa der har været noget at tjene.

Lyspunktet for dette Aar har været Prisen paa Smør, som jo har været nogenlunde, og til de Priser, der har været paa Korn og Foderstoffer, har det nok kunnet betale sig at fodre jævnt godt. Fedningen smed jo ikke noget af sig sidste Vinter, da Efteraarsindkjøbet var for dyrt. Der har iaar været en stor Forskjel i den Henseende. Saavel unge som ældre Stude kostede langt mindre i Efteraaret 1896 mod 1895, hvilket godt kan sættes til 25 à 50 Kr. pr. Stk., efter Størrelse og Alder. I Hestehandelen gjorde det sig gjældende hele Efteraaret, at der var stærk Efterspørgsel efter gode Føl, hvorimod 1-aars vare mindre søgte.

Arbejdskraften er knap og Lønnen stadig stigende, og særlig stiger Fordringen til Kosten osv. Men særlig er Ulysten til Arbejde omsiggribende: kort Arbejdstid og intet strængt Arbejde. Derfor maa Maskinen anvendes i større Maalestok end ønskeligt. Socialistiske Tendenser gjøre sig ogsaa gjældende og bredes jo med Bladene. — Loven om Jord til Landarbejdere vil være meget heldig, men skal Lodderne være saa store, at de ganske kunne leve af dem, vil det jo slet ikke hjælpe til mere Arbejdskraft paa Landet. Det bliver mere og mere almindeligt at bruge Daglejere ogsaa blandt Gaardmændene, og Akkord søges indført, hvor det kan ske.

Fra det sydlige Vendsyssel.

Som Helhed betragtet maa det siges, at for Størsteparten af denne Egns Landbrug har Resultatet egentlig været godt, hvad Mængden og Godheden af Avlen angaar, men Priserne ere jo — om end ikke lavere end sædvanligt — saa smaa, at man kun meget nødig gaar til Kornsalg. Den Sædart, som disse Egne nærmest ere henviste til at sælge, er jo Rug, men det er ligefrem vanskeligt at faa Bud derpaa, thi Bagerne foretrække saa langt den østersøiske fremfor den hjemmeavlede, idet den første giver noget mere Brød af lige Vægt Rug.

Af Heste og Malkekøer maa Aarsudbyttet vistnok siges at have været som et godt Middelaars, især naar Hensyn tages til det ret billige Kraftfoder, men for Fedekvægs, Faars og Svinenes Vedkommende er der absolut Tilbagegang, ligesom det samme er Tilfældet, hvor man befatter sig med Opdræt af Kalve og Ungkvæg til eventuel Fedning.

Som Følge af den hele økonomiske Situation, udføres kun meget lidt af Grundforbedringsarbejder. Dog dannes der af og til smaa Aktieselskaber, som lade en Del tarvelige Arealer beplante, hvad forøvrigt ogsaa finder Sted enkeltvis, slet ikke faa Steder. Egnens Moser og Kjær have i en Aarrække været opdyrkede, men de drives nu mere rationelt end tidligere, og maa dette vistnok for en væsentlig Del tilskrives den Virksomhed, som Hedeselskabet i saa Henseende har udfoldet.

Anvendelsen af Kunstgjødning er i en enorm Tiltagen paa disse Egnenes noget lave og fugtige Jorder, som ofte mangle et eller andet af de vigtigste Stoffer, saa at Tilførslen af det manglende almindeligvis bevirker fortrinlige Resultater. Gjødningshandelen synes nu at være bragt ind i et saa solidt Spor, at Bedragerier dermed omtrent ere udelukkede.

Frøavl finder kun enkeltvis Sted til Hjemmeforbrug. Da Kartoffelavlen er bleven langt sikrere end tidligere, vel fornemmelig ved de for Sygdom næsten uimodtagelige Sorter, som Markfrøkontoret har udbredt, er Dyrkningen deraf atter i Tiltagen, og vilde det være meget ønskeligt, om denne Afgrøde kunde finde en større industriel Anvendelse.

Det er vel fornemmelig hele Tidsaanden, som har ført med sig, at der nu præsteres noget mindre af det haardere Arbejde end tidligere, men paa den anden Side maa det vistnok indrømmes, at Arbejdernes Intelligens og Dygtighed paa specielle Omraader er ved at højne sig noget. Ogsaa der er der ved at danne sig Specialister. — Socialismen spiller foreløbig ingen direkte Rolle her. Bevægelsen gaar i Retning af flere Daglejere og færre faste Tyender, og Daglejerne ville helst arbejde paa Akkord.

Husmandsbruget er i Udvikling; det skyldes vel for

en Del Paavirkningen udefra, men Hovedgrunden maa dog vistnok søges i den Flid og Selvfornægtelse, som Størsteparten af disse Mennesker lægger for Dagen, naar det gjælder om at skabe dem et selvstændigt Hjem.

Fra det nordlige Vendsyssel.

Aarsudbyttet af Besætningen har for Malkekvæg været meget nær normalt. Vintersæsonen havde lave Kvægfoderpriser, men ganske nær normale Smørpriser efter de seneste Aar. Forsommeren gav meget rigelig Græs, Sommer og Efteraar meget knap Græs og noget stigende Smørpriser. Indskud har været noget billigere, men Udskud endnu billigere. Hestepriiserne have været noget dalende. Fedekvæg har givet ikke ringe Tab. Faar have givet ordinære Priser. Svin have gennemgaaende været 20 pCt. billigere end i en Aarrække. — Hele Indtægten af Kreaturbesætningen har altsaa givet ikke saa lidt under et Middelaar.

Tvangssalgene ere noget i Stigning. Der sidder sikkert flere Besiddere ved Ejendomme af Naade, hvor de sekundære Prioriteter ingen Rente faa. Grundene ere de synkende Indtægter af saa godt som alle Produkter, for store Fordringer til Livet efter Forholdene, og ogsaa Udgifternes stadige Stigning især til Arbejdskraften.

Mandlig Arbejdskraft er tilstede, men løs og upaalidelig. Løn for en voxen Karl 225—250 Kr., en halvvoxen Karl 175—200 Kr., en konfirmeret Dreng og Bæls 100—150 Kr. Kvindelig Arbejdskraft er næsten ikke til at opdrive, og næsten alle savner saadan. Løn for en voxen Pige er 150 Kr.

Fra Thy.

Aarets Karakteristik for Thyland er i Korthed denne: En meget tør, noget stormfuld, og altsaa mindre frugtbar Sommer, der gav en i Kvalitet nogenlunde god, men i Kvantitet tarvelig Høst. Lave og tildels nedadgaaende Priser paa vore Produkter. Det er en Selvfølge, at Aaret 1896 under

de nævnte Forhold maa anses for et strængt Aar for Landbruget; Udbyttet vil blive meget tarveligt.

Mange maa saaledes — i alt Fald for at opnaa det bedst mulige Resultat af Vinterfodringen — gjøre større eller mindre Indkjøb af Kraftfoder; det er tvivlsomt, om Halmen slaar til, men der er stor og begrundet Frygt for Fodertrang mange Steder, trods at der tages sparsomt af den, og der er saaledes Grund til at spørge: Hvorfor reducerede man ikke Besætningerne inden Vinteren? Men Kreaturerne kostede da saa uhørt lidt, at man kunde sige, at Salg var umuligt, eller der bødes i alt Fald saa smaa Priser, at ingen kunde være tjent med dem. Kohold, baseret paa Leverance af Mælk til Andelsmejerierne, maa anses for det, der for Tiden betaler sig bedst; men desværre udgjør den her i Egnen en altfor lille Del af Kvægbesætningerne, om de end ændres noget i Retning af større Kohold.

Skjønt de fleste Landmænd have stor Gjæld paa Ejendommen, mange desværre endogsaa saa stor Gjæld, at det synes umuligt i Længden at kunne holdes gaaende, sker Tvangssalg meget sjælden. Nogle ere jo meget dygtige til at manøvrere under slige uheldige Forhold og ville om muligt ride Stormen af; andre svare Renterne af de første Prioriteter, men ikke af de sidste, da de stole paa, at Kreditorer med de yderste Panter, for at spare Bryderi og Bekostning med Søgmaal og Udlæg, lade dem »sidde i det«, da der vanskelig kan reddes noget alligevel. Men Spørgsmaalet bliver dog altid: Hvorlænge kan det gaa paa den Maade? Landbruget som saadant lider svært derunder, og Udfaldet for dem, der sidde med mere Gjæld end der er Værdi for, er jo dog øjensynligt. Der er en Mængde Ejendomme til Salg, men der sker faa Handeler, fordi der er Faa, som ville købe, og ikke Alle kunne sælge for de Priser, der bydes. Det er en Kjendsgjerning, at der er faa Kjøbere, og de ville have Priserne ned paa Ejendommene, hvad man ikke kan fortænke dem i, eftersom Landbruget betaler sig saa slet.

Der udføres, vel nærmest fordi der er »Lavvande i Kassen«, nu færre Grundforbedringer end tidligere. Hvad der har

Udsigt til snart at kunne forrente sig, forsømmes dog ikke. Forøvrigt har det ogsaa begyndt at knibe med Arbejdskraft, ikke at tale om at Folkeholdet efterhaanden bliver vanskeligere og mere kostbart.

Husmandsbrugene synes fremdeles at blive bedre, og en væsentlig Grund dertil er Andelsmejerierne, der sætte Husmændene istand til at faa samme Udbytte af Bedriften, som der kan have af større Landbrug, ligesom mange Husmænd have lagt sig efter et stort og velpasset Hønsehold.

Fra Mors.

Det er hovedsagelig Malke- og Fedekvæg, der er vor direkte Indtægtskilde, og derfor beror Landbrugets Rentabilitet paa, om disse Faktorer arbejde med fuld Kraft, og paa, om Prisen paa Smørret og Kjødet er tilfredsstillende, naar den sidestilles med Prisen paa Kornet. Med de smaa Kornpriser sidste Aar, var Udbyttet godt af Malkekvæget i Vintertiden, men det blev betydelig reduceret i Sommertiden, saa i sin Helhed maa det siges, at det har været et mindre godt Mejeri-aar. Det samme gjælder i endnu stærkere Grad om Fedning, der er noget saa vexlende, melankolsk, og usikkert i den Forretning, at der skal en gammel nedarvet Forkjærlighed, en sejt, vestjydsk Natur til at fortsætte dermed. Men mere end noget andet har Svine- og Faarepriserne været slette i det sidste Aar, saa slette, at de have givet ÷ i Indtægt. Hestepriserne kan der derimod ikke klages over; hvor man har gode Tillægsdyr, giver Hesteavl den bedste Indtægt i Øjeblikket.

Uagtet Landmanden arbejder under stærke Brydninger og økonomisk Tryk, saa har der dog ikke fundet mange Tvangs-salg Sted i det forløbne Aar; men Sandheden er dog alligevel den, at vi mere eller mindre leve af at gjøre Gjæld. Det er en Tilstand, som umulig kan vare ved, og den vil brat faa en Afslutning i det Øjeblik, der bliver Knaphed med Penge.

Hvordan Prisen stiller sig paa Ejendomme kan næppe siges, da der næsten ingen Ejendomshandeler finde Sted;

men 6 à 7000 Kr. pr. Td. Hartkorn — Besætning iberegnet — vil være den højeste Pris, der kan naas.

Efter de indskrænkede Forhold er den fornødne Arbejdskraft godt nok tilstede, men Lønnen stiger Aar for Aar, og desværre! samtidig forringes Arbejdsydelsen, og at det er moralske Egenskaber, der er Skyld deri, er soleklart. Opdragelsen gaar i den Retning, at den forkjæler, og Socialismen trykker sit Stempel paa Arbejderen, saa han over de Krav, han stiller, glemmer de Forpligtelser, han har.

I en Aarrække har man ydet Præmie for ypperlig Dyrkning af Huslodder, og i de senere Aar har man ogsaa ydet Rejsepenge og Præmielaan til Husmænd. Disse Midler have betydelig bidraget til at skabe et udmærket Husmandsbrug, en støt og solid Husmandsstand, der snart i økonomisk Velvære voxer Gaardmandsstanden over Hovedet.

De smaa Biindtægter har man ogsaa i vore Dage lært at skatte og er taknemmelig for at kunne tage med. Biavlens gjøres der meget for gennem Biavlerforeningen; den Sag er i gode Hænder og har god Fremgang. Et godt Hønsehold har ogsaa vundet almindelig Anerkjendelse, men rationelt drives Holdet ikke; man tager det vel mageligt og gammeldags.

Summen af det Hele er, at i det svundne Aar har Alt gaaet sin strænge, byrdefulde Gang. Udgifterne stige — de kommunale til Skatter og Fattigvæsenet — Indtægterne dale; vel øves Kræfterne og Viljen hærdes, men Frimodigheden er paa Glidebanen og Haabet om bedre Tider bliver svagere og svagere. — Men bedre Tider komme ikke ude fra, dem maa vi selv bidrage til ved stræng, sparsommelig Levevis, dygtigt Arbejde og forstandig Handling i Smaat som i Stort.

Fra Salling.

Aarsudbyttet kan, naar hensets til de sidst forgangne Aar kaldes Middel, idet Smørpriserne have været et jævnt Normalgjennemsnit. Flæskepriserne have vel været smaa, men dog gennemsnitlig saaledes, at det anvendte er betalt. Kreaturpriserne have været jævnt dalende fra ifjor ved

denne Tid 24 Øre pr. 100 Pd. til nu ca. 20 Øre, men hvor der opdrættes og fedes med fornødne Roer og lidt Linkager, kan Udbyttet dog siges at være Middel.

Mosekultur ved Opdyrkning bliver ret almindelig, især/ paa de tørre og magre Moser. Dette giver forbavsende gode Resultater. — Planfning i Hegn og paa daarlige Skrænter bliver ret almindelig og lykkes godt. Byggearbejderne foretages ikke i fremtrædende Grad.

Det bliver ret almindeligt at afskaffe Brakken og erstatte den med Rodfrugt og Vexeldrift med Bælplanter.

Arbejdsydelsen forringes kvantitativt, særlig derved at Arbejdstiden indskrænkes. Man kan egentlig ikke sige, at Socialismen endnu har holdt sit Indtog her paa Egnen, men dog er en dermed beslægtet Aand kommen ind i det tjenende Personale, hvilket forringer dets Værdi og gjør det mere vanskeligt at omgaas.

Det er forbavsende, som flere Husmandsbrug ere højnede. Det er uden Tvivl Præmieringen og særlig Rejserne, der have bevirket dette.

Fra Lysgaard-Herred.

Efterretningerne om Høsten lød tidligere paa »Middelhøst«, uagtet man maatte være paa det Rene med, at Kvantummet af Straafoderet var mindre end almindeligt; men ved Indbindingen viste det sig, at Foderet tillige var udrujt at fodre paa, og ved Tærskningen, at Kjærneudbyttet var smaat; og da Salgsforholdene for Udsætterkøerne og Fedekreaturerne vare daarlige, forarsagede det, at Kreaturbesætningen alle Steder blev holdt større end normalt. Der har derfor i denne Egn været et stort Opkøb af Halm fra Gaarde, hvor Avlen undtagelsesvis har været bedre, eftersom Regnen kom i rette Tid, og denne Frygt for Fodermangel er større, end man havde antaget. Prisen for Foderhalm er 20 Kr. pr. Læs, og hentes ofte langt borte. Heldigvis gjøre Jernbanerne her stor Nytte, ved at Hjælp kan faas til at bringe Halm fra bedre foderstillede Egne til nogenlunde billige Priser.

Ejendomssalg underhaanden er næsten umulig uden med

store Tab. Bortforpagtning er ligesaa vanskelig, selv til betydelig nedsatte Priser og med Tilbud om, at Forpagtningen tildels svares med Produkter »in natura« og efter Kapiteltaxt. Bøndergaardens Salg hører man næsten aldrig Tale om. Bondestandens Gjældsforhold ere endnu ikke saa store, at Salg fremtvinges. Med Husmandslodder er derimod Salgsforholdene bedre; der udfordres mindre Kapitaler, og de gode Arbejdsforhold give Penge til at begynde med; tillige er det en god fast Hjælp at faa Laan i Husmands-Creditforeningen.

Den fornuftigste Maade at gaa frem paa for at faa en fast brugbar Arbejdsstand ved Gaarden er at bygge fornødne Arbejderhuse, med en lille Have og Jordlod for gifte Folk. Konen erhverves derved til Malkning. Korn, Kartofler og Mælk leveres. Manden forpligtiges til at arbejde paa Gaarden, og erstatte de ellers fæstede men dog løse Folk; dette er allerede mange Steder indført, men er ikke billigt; dog vinder man meget derved i Tiden fremfor at bruge løse Tjenestefolk.

Andelsmejerier, hvorved Husmanden faar sin Mælk bedre betalt end forhen, have lært ham at holde gode Køer og at fodre godt og giver ham en god Indtægt; han faar derved Raad til at drive sin Avl bedre.

Hønseholdet giver ligeledes Husmanden og andre Landbrugere en god Indtægt, men den er af noget tvivlsom Art, thi naar Æggene sælges, berøves Familien derved en god Næring. — Biavlen forøges ogsaa godt, men mærkeligt nok kan Brugen af den sunde Spise, Honning, ikke blive almindelig; den kunde godt erstatte Smør paa Brødet.

Tilsidst stole vi Landmænd paa, at Hjælp fra Statens Side, som haardt behøves for at kunne bestaa i disse trange Tider, engang maa opfyldes, inden Hjælpen kommer for sent. Ulykken er stor, hvis vi saaledes skulle vedblive at udelukkes for Udførslen til andre Lande og selv lukke op for andre Lande.

Fra Hammerum Herred.

Tvangsauktioner finde hyppig Sted; Grunden dertil er dog oftest at finde hos Ejeren, der mangler Dygtighed, Energi eller

er forfalden til Drik. Priser paa Ejendomme ere nedad-gaaende, og der er ringe Kjøbelyst. Dog kunne Smaasteder med liden eller ingen Udbetaling finde Kjøbere nok. Hvor det kan udføres uden direkte Udgifter, foretages der endnu Grundforbedringer ved Ejendommene, men enkelte Steder vinder Eng- og Mosekulturen god Fremgang trods Udgiften. Plantninger foretages ret livlig baade om Haver og i Marken som Hegn, samt paa større Arealer med og uden Fredskovsforpligtelser. Byggeforetagender have været ret almindelige, vel nærmest paa Grund af Nødvendigheden af bedre indrettede Stalde og Lader for at spare Tid og Arbejdskraft.

Kun paa bedre Jorder ændres Driftsmaaden noget, idet Brakken forlades og anvendes til Rodfrugt og Blandsæd; Gjødningen behandles bedre, blandes almindelig med Tørvejord, baade i Stalden og paa Møddingen, og ved mange mindre Steder drives det til ved Hjælp af lidt Kunstgjødning at gjøde til hver Kjærv. Roer dyrkes langt mere nu end forhen.

Fremgangen i Husmandsbruget er ikke saa stor, som den burde være; Grunden er ofte den, at Husmanden har for megen Jord af daarlig Beskaffenhed. Lysten er dels vakt ved Husmandsrejser, dels ved Nødvendigheden for at existere, og ved den indbyrdes Kappelyst. Hønseri drives og udnyttes alle Steder, endog i betydelig Udstrækning. Havebrug bliver mere og mere almindelig og benyttes som Middel til at hygge om Hjemmene, sjældn som Indtægtskilde; derimod drives Biavl som Fortjeneste.

Fra Ringkjøbingegnen.

Aaret 1896 kan desværre ikke regnes til de gode Aar med Hensyn til Udbyttet. Sommeren 1895 med sin rigelige Nedbør, men meget sparsomme Solvarme, gav vel en i Fyld rigelig Avl, men af en meget simpel Kvalitet, saa der i Vinteren 1895-96 maatte bruges uforholdsmæssige Masser Kraftfoder, for at faa en nogenlunde Ydelse af Besætningerne. Men sidste Sommers Avl er en Modsætning til forrige Aar, idet Avlen er af en meget god Kvalitet, men derimod meget lille,

og der maa i Vinter spares stærkt, for at Halm og Hø kan slaa til.

Udbyttet af Besætningerne har som Følge af ovenførte været slet, idet alt hvad der kom ind for Smør og Flæsk gik med til Indkjøb af Korn og Kraftfoder, saalænge Kreaturerne stode paa Stald; kom nu dertil at Græsningen allerede sidst i Juni var mere end tarvelig, saa at hvem der vilde holde Køerne ved Mælken maatte give Kraftfoder til Græsset, vil det ses, at det nærmere maatte blive Tab end Gevinst at holde Malkekøer. Svinene vare vel bedre, thi vel vare Priserne lave, men Majs holdt sig forholdsvis ligesaa lavt, saa Svineholdet blev dog noget bedre. I Efteraaret stode de fleste med en større Kreaturbesætning, end der kunde fodres, men lige over for Priser, som jeg ikke har kjendt siden 1868. Kvier og unge Stude passende til Fedning vare næsten usælgelige, og for at opnaa Salg maatte man finde sig i Priser paa 10 à 12 Øre pr. Pd.; Resultatet af Fedningen fra forrige Vinter skræmmede Folk ned til nævnte Priser.

Endnu kan man egentlig ikke sige, at Tvangssalg har fundet hyppigere Sted end sædvanligt, men meget tyder hen paa, at nærværende og næstkommende Termin vil komme til at fremtvinge Tvangssalg i en hidtil ukjendt Udstrækning.

Forpagtninger finde her i Egnen kun Sted af Præstegaardene, og disses Overdragelse finder jo kun Sted ved Fraflytning.

Bøndergaarde sælges endnu til omtrent samme Priser som tidligere og finde for de bedre Gaarde let Kjøbere; Huse sælges til fuldt saa høje Priser som tidligere; kun Proprietærgaarde ere omtrent usælgelige, hvilket vel kommer af, at der i Regelen ikke samles saa store Kapitaler, som ere nødvendige til Kjøb af saadanne, i en mindre Gaard, og Kapitaler samlede ved andre Næringsbrug i Byerne ikke som i gamle Dage anbringes i Landbrug.

De formaalstjenlige Forbedringer af Jorderne udføres, naar de tiltrænges; navnlig plantes der mere end tidligere, ligesom nye og mere tidssvarende Bygninger opføres i saa

stort Omfang, som de tilstedeværende Haandværkere kunne overkomme.

Vanskelighederne ved Afsætningen af Fedekvæg har bevirket, at Fedningen, der for nogle Aar siden var almindelig, nu kun hos enkelte større og mere velstaaende Gaardmænd fortsættes, dog efter mindre Maalestok. Som Regel er nu hele Bedriften omændret til Produktion af Mælk og Fedning af Svin.

Arbejdskraften er til at faa, men er dyrere end i andre Egne; mærkelig nok er det vor sydlige Nabo, der forarsager de høje Lønninger, idet Karle kunne faa c. 300 Kr. for Sommeren; sidste Sommer var der flere Karle her fra Egnen, der i Sønderjylland tjente 150 Kr. i 14 Uger (fra St. Hansdag til Mikkelsdag).

Hvor der anskaffes en Høst- eller Slaamaskine, faar man ikke Folkene til at høste saa meget pr. Dag som tidligere; det samme gjælder om Tærskningen. Hensynet til at faa Arbejdet udført i rette Tid, og lige saa tidligt som Naboerne, kan nu ikke forcere Arbejdet; Folkene vide, at Maskinen snart kan gjøre Besked. Iøvrigt mærker jeg ingen Forskjel; Folkene ere flinke og tro i deres Arbejde.

Husmandsbruget her er gaaet meget frem i de senere Aar; Andelsmejerierne ere en stor Fordel for Husmanden. De Husmandsbrug, som ere mest lønnende, ere dem, hvis Drift gaar i samme Retning som Gaardenes: at producere saa meget og saa godt Kreaturfoder som muligt. De Husmænd, som af Hensyn til Præmier, bruge Spadekultur og nærme sig en havemæssig Brug af deres Lod, naa kun at forøge deres Gjæld og navnlig, ved at rejse paa Statens Bekostning, en meget høj Grad af Selvbevisthed.

Fra det sydlige Jylland.

Af Tvangssalg kjendes næsten ingen i det forløbne Aar, derimod er der foregaaet adskillige frivillige Ejendoms-handler, dels ligefremme Salg og dels Byttehandler. Det er fortrinsvis Husene, der handles med, og Prisen har holdt sig omtrent normal; omkring ved Stationsbyerne o. lign. Steder

er nærmest opadgaaende Tendens. Handelen med Bøndergaarde og mindre Steder er fortrinsvis sket ved Byttehandel; de faa Gaarde, der ere solgte, have kostet 15—20 pCt. mindre, end de vilde have kostet for c. 10 Aar tilbage. — En meget almindelig Omsætning af saadanne Gaarde og Steder er at de byttes med et Hus i Esbjerg, og det mærkelige er, at det synes sjældnen at være til Tab for nogen af Parterne. Forpagtninger ere sjældnere, men det mærkes, at der er flere og flere, som ville sælge, fordi, som de sige, de kunne ikke klare sig. Det er dog fortrinsvis de mindre energiske, der staa i denne Afdeling. — Af Grundforbedringer paa Agermarken er ikke udført mange, derimod er der atter iaar udført betydelige Kulturer paa Mosearealer. Folk, som tidligere have holdt sig skeptiske over for denne Sag, tage nu mange Steder fat. Et ret ejendommeligt, men meget virksomt Middel til at fremme denne Sag blandt de mindre energiske Moseejere her paa Fgnen har vist sig at være en Forening af de fremmeligste og dygtigste Mosedyrkere, der have sat sig som Maal at faa tilkultiveret alle de store Mosearealer her omkring, dels ved Opkjøb og Tilkultivering og dels ved ad anden Vej at fremme Kulturen. Denne Forenings meget spagfærdig paabegyndte Arbejde i Retning af Opkjøb af en Snes Tdr. Ld. har bragt de slumrende til at vaagne og til selv at tage fat paa Arbejdet. — Byggearbejderne ved Jordbruget have fremdeles været indskrænkede til en ny Stald eller Lade hist og her og saa Ajeleholdere. Disse sidstnævnte anses nu snart for en fast Nødvendighedsbygning ved saavel Gaard som Hus. Ved Stationsbyerne og lignende Steder ere Beboelses- og Forretningshuse derimod dukkede op som Paddehatte i Snesevis. (Et naturligt Udslag af den Værdiforskydning, der har været og fremdeles er fra Landbruget til de andre Erhverv).

Skjønt Arbejdskraften ret kjendelig gaar til Stationsbyerne og navnlig til Esbjerg, saa har den dog været tilstrækkelig til Behovet. Arbejdsformen er mest faste Folk jævnsides med noget Dagleje og en Del Akkord. Lønnen er omtrent fast, maaske lidt stigende.

Den tidligere omtalte Kontrolforening, som blev dannet her for c. 2 Aar siden med det Formaal at kontrollere Mælkens Fedtindhold, det fortærede Foder og Kvægets Rentabilitet, har i det forløbne Aar affødt flere lignende her paa Egnen, og der er godt Haab om, at de Forventninger, man nærrede i Retning af, at disse Foreninger skulde kunne virke til en almindelig gennemført Kontrol og til Regnskab i Bedriften, vil krones med Held og vinde almindelig Anerkjendelse hos Egnens Landmænd.

Fra Bornholm.

Med Hensyn til Aarsudbyttet af Kornavlén, da kan dette nærmest betegnes som at være lidt under Middelhøst; den Kornart, som gav bedst, var Hveden, den gav endog meget godt med meget god Kvalitet, men af Hensyn til de lave Priser dyrkedes her iaar et forholdsvis lille Areal med Hvede; Rugen gav stor Fyld, men foldede meget forskjelligt, eftersom Blomstringen faldt tidlig eller sildig; derimod gav Foraarssæden et tarveligt Udbytte, kun undtaget hvor Jorden er i saa stærk gammel Gjødningskraft, at Planterne trods Tørken kunde finde tilstrækkelig Næring; Bygget fyldte flere Steder nogenlunde, men gav dog for faa Fold og blev mørkt og derfor mindre søgt som Maltbyg; Havren gav meget ringe Fyld og ualmindelig faa Fold med lav Vægt. I Høsten trøstede man sig med, at de tørre Aar som Regel give godt Kjerneudbytte, men ogsaa heri blev man skuffet. Priserne paa Kornet vare jo lave fra Efteraaret af, og da det nu er blevet almindeligt at tærse med Damptærskéværker strax efter Høst og strax sælge den Sæd, der kan undværes, har dette ogsaa iaar været det almindelige, saa det var de færreste, der fik Gavn af de stigende Kornpriser. Da Kraftfoderet samtidig steg i Pris, var det vel de færreste, der havde været saa forsynlige at gjøre Indkjøb heraf i rette Tid, saa der er mange, der nærmest have Tab af de stigende Priser; dog er der jo mange Mejerier, som tidlig nok havde sluttet Kjøb om Foderstoffer til sine Medlemmer. Aarsudbyttet af Besætningen har været nogenlunde godt; vel har Mælkeudbyttet

været noget ringere i den tørre Sommerperiode, men saa have Smørpriserne holdt sig noget højere end i tidligere Aar, hvad der har bødet paa det mindre Kvantum. Kvægpriserne have derimod været meget lave; vi ere her mest henviste til Kjøbenhavns Marked; dog er her udført et Par Skibsladninger Kvæg direkte til Tyskland, ved at et Par driftige Slagtere have købt ind dertil og i Forening lejet Dampskibe til at føre dem over; men Priserne, Producenterne have opnaaet, have ikke været synderlig højere, da disse Opkøbere vare uden Konkurrence udenfor Kjøbenhavns Marked. De lave Kvægpriser have foranlediget, at man nu feder mindre end tidligere, og de enkelte Gaarde, hvor hovedsagelig holdtes Fedekvæg, ere nu gaaede over til Malkekvæg. Hesteopdrættet er her ikke stort, kun lidt ud over Øens eget Forbrug, imidlertid har den bornholmske Hest vundet et velfortjent Renommé, saa her dog er solgt en Del Heste til Udførsel til gode Priser, hvorfor her nu lægges Vind paa et større Opdræt; desværre er ogsaa her hos en Del Bønder fremkommet Lyst til at opdrætte Heste af jydsk Race og have derfor ved Hestehandlere indført ikke faa jyske Hopper, som langt fra ere af første Klasses; men man er dog paa det Rene med, at disse 2 Racer ikke passe sammen, saa de dog holdes hver for sig.

Nogle Tvangsauktioner have her været, derimellem et Par større Gaarde; Aarsagen er jo hovedsagelig de lave Konjunkturer, der foranledige for smaa Indtægter til at forrente den Gjæld, der hviler paa Ejendommen; men det kan desværre ikke nægtes, at Flothed og uordentligt Levnet paa enkelte Steder har havt en større Indflydelse derpaa. Ejendomspriserne ere stadig nedadgaaende, særlig for større Gaarde, hvorimod de smaa Ejendomme, hvor Ejeren med Familie selv kan besørge Arbejdet, saa nogenlunde holde Prisen.

Arbejdskraften har været kneben og Lønnen stigende, særlig fordi Fabrikkerne have udvidet deres Virksomhed. I enkelte Egne, hvor der har været særlig flinke Husmænd, som have faaet Præmie for ypperlig Dyrkning, har dette havt en velgjørende Indflydelse paa flere af Omegnens Husmænd, der have søgt at følge Exemplet; derved er opnaaet ikke lidt til

forbedret Husmandsbrug; navnlig har Rodfrugtdyrkning og et forholdsvis stort Kvæghold været en Følge heraf, saa her nu er flere Husmænd, der holde omtrent 1 Ko for hver Td. Land.

Hønselhold er i god Fremgang og anses nu for meget lønnende. Her er i den sidste Tid oprettet Ægexportforeninger næsten over hele Landet, som det lader til ville vinde stor Tilslutning.

Kapitelstaxterne for Aaret 1896.

	Hvede	Rug	Byg	Havre	(fulde Ærter)	Graa Ærter	Bog-hvede	Smør	Flæsk	Hønning
	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Pd.	pr. Pd.	pr. Pot
Sjællands Stift (Bornholm) undtaget)	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Møen	11 43	8 35	8 97	6 38	11 39	10 63				
Bornholm		8 39	8 77	6 45				85		
Fyens Stift		8 46	9 21	6 60						
Lolland-Falsters Stift: forrige Halsted Amt.....	11 97	8 62	9 47	6 27	11 20	10 57				
— Maribo Kloster og Aalholm Amter. Nykjøbing Amt....	12 01	8 70	9 30	6 32	12 01	11 23				
Aalborg Stift: Vendsyssel og HanHerredet Thy og Mors.....	11 89	8 72	9 30	6 72	11 38	10 81	Gryn. (Gjennems. f. de forrige 10 Aar: 19 63)	pr. Td. 213 92		
Viborg Stift		8 80	8 48	6 50						
Aarhus Stift		8 97	8 50	6 61						
		8 78	8 60	6 40						
		8 40	9 00	6 75						
Ribe Stift: Ribe Amt.....		9 43	9 01	7 44			Boghvede	pr. Pd.		
Vejle Amt.....		8 66	9 21	7 23			8 75	96	39	91
Ringkjøbing Amt.....		9 38	8 58	7 18			8 72	97	40	97
							8 70	93	36	74
Gjennemsnit for 1896	11 83	8 74	8 95	6 72	11 50	10 81	8 72	93	38	87
— for de sidste 10 Aar	11 89	9 92	9 41	6 99	12 24	11 63	8 97	92	47	86

Agerdyrkningsberetning

for April Maaned.

Tærskningen har, i Modsætning til hvad der ellers er det almindelige, iaar til Slutning givet et bedre Resultat, end der ved Juletid efter den første Udtærskning blev ventet, og det viser sig ret godt at svare til den Bedømmelse af Høsten, der blev den til Del strax efter Indbjergningen, og som karakteriserede Vintersæden til en meget god Middelhøst, Vaarsæden til omtrent en Middelhøst, — en Forventning som Efteraarstærskningen og de mange vaade Stakke imidlertid nedslog, men, som

Tabel I.

Aaret.	Hvede.	Rug.	2-rd. Byg.	6-rd. Byg.	Havre.
1886	15,6	11,7	12,4	12,4	14,2
1887	18,9	12,3	12,5	11,8	14,2
1888	10,2	10,5	11,7	12,1	14,3
1889	14,8	12,6	10,6	11,2	11,8
1890	13,9	11,2	13,1	13,1	16,0
1891	15,7	12,9	12,8	12,9	13,1
1892	17,5	13,4	14,1	14,5	16,6
1893	15,3	12,5	10,6	10,8	10,6
1894	14,6	10,4	12,0	11,8	15,0
1895	14,6	11,4	12,3	12,4	16,4
Gjennemsnit ...	15,1	11,9	12,2	12,3	14,2
1896	16,8	12,6	12,1	11,9	14,2

det nu viser sig, for atter ved Afslutningen at komme til sin Ret. I hosstaaende Tabel I findes det forløbne Aars Tærskeresultat sammenstillet med de foregaaende 10 Aars og med Gjennemsnittet af disse. Det sees deraf, at Hvedehøsten endog har været meget god, næsten 2 Fold større end Gjennemsnittet, og kun 1887 og 1892 have givet større Hvedehøst. Rugen har omtrent givet 1 Fold mere end almindeligt, og Vaarsæden Middeldudbytte. I Efteraaret antog man, at Havren vilde blive den simpleste af Vaarsædsarterne; den har ved Tærskningen overtruffet Forventningerne, medens derimod det 6rd. Byg har viist sig tarveligst — bortset fra Bælgsæd, der ofte var meget simpelt.

Lader man alle Kornarterne veje lige og herigjennem søger et Middeltal for hele Høsten, viser den sig bedre end de foregaaende 10 Aar med Undtagelse af 1887 og 1892, saaledes som sees af følgende Foldudbytte for hele Høsten, der var for

1886	13,26	Fold	1891	13,48	Fold
1887	13,94	—	1892	15,07	—
1888	11,74	—	1893	11,96	—
1889	12,20	—	1894	12,80	—
1890	13,46	—	1895	13,42	—
			og 1896	13,66.	

Imidlertid maa det erindres, at Vaarsæden i Danmark indtager over dobbelt saa stort et Areal som Vintersæden, og tages Hensyn hertil, viser det sig omtrent at være en Middelhøst, om end lidt over, nemlig 13,37 Fold i 1896 mod 13,13 Fold i Gjennemsnit af de forrige 10 Aar.

Ogsaa Kvaliteten staaer godt, lidt over Middelt, med Undtagelse af det 6rd. Byg, der hellerikke paa dette Punkt naaede Gjennemsnittet af de foregaaende 10 Aar, som for alle Kornarterne var:

Tabel II.

Aaret.	Hvede.	Rug.	2-rd. Byg.	6-rd. Byg.	Havre.
1886	132,3	122,7	113,7	105,9	81,3
1887	132,5	123,6	114,6	107,2	83,0
1888	123,3	119,9	110,2	104,6	78,5
1889	130,4	123,8	113,4	106,6	79,8
1890	126,0	119,0	111,8	104,1	80,3
1891	124,6	115,9	109,4	104,5	79,1
1892	129,1	122,3	112,7	107,5	82,5
1893	130,4	124,9	113,4	107,0	80,7
1894	127,0	118,7	110,7	103,8	78,0
1895	127,9	119,1	110,2	103,2	81,9
Gjennemsnit ...	128,4	121,0	112,0	105,4	80,5
1896	130,0	122,8	112,8	104,6	80,7

Sees der hen til Udbyttet i de enkelte Egne, da er der ikke for Landsdelenes Vedkommende nogen stor Afvigelse fra det almindelige, om end enkelte Gaarde eller Strøg i Egnene kunne være heldigere eller uheldigere stillede end andre. Dette vil sees af hosstaaende Tabel III, hvoraf fremgaar, at Hveden har været mere end almindelig god i alle Egne; at det samme gjælder Rugen, undtagen i nogle jyske Egne; at det 2rd. Byg har givet Middel eller over Middel undtagen paa de lette Egne i Jylland, hvor Tørken særlig skadede det, og paa Gaarde paa de sydlige Øer, hvor Oldenborrelarverne udtyndede Markerne; at det 6rd. Byg derimod er under Middel overalt, og at Havren har givet godt paa Sælland og Fyn, men daarligt paa de sydlige Øer og i Jylland.

Den nye Vintersæd staaer i det Hele taget godt, tildels meget godt. Hvor Hveden blev saaet sent i Efteraaret eller saaet i mindre bekvem Jord, — og ingen af Delene taaler den nu almindelige Square-head Hvede, — stod den daarlig ved Vinterens Komme, har den bedret sig, men lader dog endnu tilbage at ønske; hvor

Tab. III. Gjennemsnit af Foldene (Tdr. pr. Td. Land) og Kornets Vægt (holl.) for Aaret 1896, sammenlignet med 1880—95.

	Hvede.		Rug.		2rd. Byg.		6rd. Byg.		Havre.												
	1896.	1880—95.	1896.	1880—95.	1896.	1880—95.	1896.	1880—95.	1896.	1880—95.											
Sjælland ¹⁾	16,6	130,5	14,3	128,4	13,2	123,6	12,2	121,4	13,1	113,4	12,6	112,7	13,1	106,7	12,9	107,7	16,0	82,5	14,3	82,4	
Falster.....	18,5	129,0	15,8	128,7	14,0	122,5	12,4	120,6	15,0	111,0	13,3	111,8	-	-	-	-	16,0	84,0	16,5	81,4	
Lolland.....	16,0	130,7	14,1	129,0	13,3	123,7	11,5	122,3	12,0	113,3	11,4	113,2	14,0	105	15,3	107,1	12,3	75,0	14,0	73,2	
Langeland ..	17,25	131,5	16,3	128,5	15,25	124,5	13,2	122,0	12,75	114,5	13,2	113,4	12,5	107	13,4	110,5	14,0	80,5	16,1	75,2	
Fyn.....	17,1	131,1	14,5	127,0	14,3	122,8	11,9	120,8	13,7	112,5	12,4	113,2	-	-	12,2	107,0	16,8	78,7	14,3	78,3	
Jylland:																					
a) gode Jor-																					
der ²⁾	16,5	126,5	14,0	126,5	11,6	119,0	12,6	119,3	12,0	114,4	12,7	110,8	11,5	103,0	13,7	104,3	13,25	78,6	15,2	80,5	
b) middel-																					
gode																					
Jorder ³⁾ .	16,5	128,5	12,4	126,8	11,0	122,8	10,1	118,9	10,2	112,1	10,0	110,1	11,9	106,5	10,3	101,0	10,7	80,9	11,6	78,6	
c) simple																					
Jorder ⁴⁾ .	>	>				7,0	120,0	7,7	118,9	7,0	111,0	8,1	107,0	8,0	100,0	8,0	99,7	7,5	76,0	9,7	75,3
I gennemsnit	16,9	129,7	13,7	127,6	12,5	122,3	11,5	120,5	12,0	112,8	11,7	111,7	11,8	104,7	12,2	105,3	13,3	79,5	14,0	78,1	

¹⁾ Med Samsø, Møen og Bornholm.

²⁾ Østkysten af Halvøen op til Randers samt Thy og Mors.

³⁾ Den lille jydsk Halvø, Jyllands Østkyst Nord for Randers samt Viborg- og Struer-Lemvigegnen.

⁴⁾ Hammerum Herred og Vestkysten.

den derimod er saaet rettidig og i vel behandlet Jord, staar den fortræffeligt. Det samme gælder Rugen, der dog paa lave vandfyldte Jorder har lidt en Del, er bleven rødlig og svag ved den store Masse Regn og Tøse, som Marts Maaned bragte, og som fyldte alle Lavninger, der ikke vare vel afgravede. Derimod har Snelaget i sidste Halvdel af Januar og første Halvdel af Februar, der tildels pakkedes sammen langs Hegn og paa Hæld, kun enkeltvis gjort Skade, og kun hvor Snesammenfygningerne bleve stærkt jordblandede, eller hvor Vinterens stærke Storme i det Hele taget have foranlediget Jordfog, er der sket nogen kjendelig Skade. For baade Hveden og Rugen har det været et stort Held, at vi i dette Foraar have været saa væsentlig forskaanede for Nattefrost.

De nye Kløvermarker ville derimod næppe give tilfredsstillende Udbytte. Dette skyldes imidlertid ikke Vinterens Vejrlig, men sidste Sommers Tørke, hvorved mangfoldige af de smaa spæde Kløverplanter i Udlægsmarken visnede. 1ste Aars Græsmarkerne saa derfor meget tarvelige ud i Efteraaret og kunde naturligvis ikke blive helt gode, men have dog mere bedret end skæmmet sig i Vinterens Løb. Dette skyldes dels, at der nu i Reglen isaaes en større Mængde Græsarter, der have holdt bedre Stand end selve Kløveren, dels at den i Tide umiddelbart efter Høst isaaede nye Kløver har spiret godt og giver en talrig Stand af Planter, om disse end ere spæde, og dels at Vinteren har været gunstig med Undtagelse af lidt Sneskimmel paa enkelte Pletter; navnlig virkede den rigelige Regn i Marts med Undladelse af Nattefrost styrkende paa disse alt i alt dog svage Marker. Som Regel vil man have til Sommer mere at støtte sig til 2det og 3die Aars Græsmark, der begge staa fortrinligt, end til 1ste Aars; ja ikke faa Steder har man besluttet at opløje og omsaa denne Mark; ligeledes vil Aaret mere end almindelig opfordre til at benytte Staldfoder.

Om Vinterfodringen og Fodertilstanden er at bemærke, at Kvæget i Efteraaret kom paa Stald i ret tarveligt Huld, og at Beholdningerne af Vaarsædshalm og Roer mange Steder vare saa smaa, at man ikke var uden Frygt for Fodermangel. Denne er nu svundet de allerfleste Steder; Tanken om muligvis at kunne komme i Fodertrang er altid det bedste Middel til at drøjne Foderet; naar da hertil kommer, at der havdes store og gode Høbeholdninger, at Halmfoderet var sundt og nærende, at en Mængde Korn, ofte al Sæden, er blevet fodret op, og at Indkøbet af Mais og Oliekager har været billigt og Forbruget derfor stort, saa vil det forstaaes, at Beretningerne nu mælde om et godt Huld i de fleste Besætninger, om ingen Frygt for Fodermangel, hvis ikke altfor sent Udslag, om der end navnlig i Midtjylland maa holdes godt Hus med det tildels indkjøbte Halmfoder, som i Vinter er søgt drøjnet ved en i og for sig god og sund Fodring med Lyng, og om et godt Mælkeudbytte, efterhaanden som man kom ind i Vinteren og bort fra Efteraarets tarvelige Huld.

Sundhedstilstanden er hverken bedre eller ringere end sædvanlig; fra Bornholm klages over megen Kværke blandt Hestene; fra flere Steder paa Sælland over en epidemisk Kastning; fra ikke faa Steder over Dødelighed blandt Kalvene saavel som blandt Smaagrisene, hvoraf ofte hele Huld gaa bort i kort Tid; Svinene lide flere Steder af Stivsyge, og Faarene give ofte for faa Lam, tilmed jævnlig svage, saa de ogsaa let dø bort.

Om de tyske »Foranstaltninger og Operationer» med Forbud, Karantæne, Tuberkulineindsprøjtninger, Nedslag, Tilbagevisning, Told, Gebyrer osv. osv., hvad der nu kan findes paa som foreløbige Surrogater for Agrarernes brutale Lukningskrav, udtale de fleste Beretninger sig, og der skal nedenfor gjengives nogle af disse. Det er selvfølgelig, at alle føle det som et Tryk, om end Kalamiteten er kjendelig større for nogle Egne end for andre; men dog er det glædeligt at bemærke, at

heller ikke disse Slag og Trakasserier have kunnet knække Modet, men at man efter den første Overgang atter begynder at se Forholdene lige i Øjnene og med en vis Tillid og Forventning at tage fat paa Kjødexport og en dertil støttet Kjødindustri, særlig med Pølsefabrikation. Vil dette end tildels, og navnlig i Begyndelsen, give lave Priser, saa vil det væsentlig paa den anden Side ogsaa give stabile Priser, hvilket er et meget væsentligt Moment for en praktisk Bedrift, i Sammenligning med den hazarderende Trafik med levende Kvæg, hvortil man nu er henvist under den tyske Agraværide. At der til en Begyndelse vil blive begaaet mange Fejl: for smaa og for spredte Slagtninger, Afsendelse af uensartede Varer og ofte af daarlige Varer, Splittelse blandt de Landbrugskræfter, der burde staa sammen og meget andet vil paa ulige Viis vanskeliggjøre Opnaaelsen af gode Resultater; men forhaabentlig vil her som saa ofte Danmarks gode Genius efterhaanden bringe alt i Lave og føre Udviklingen til Held for vort Landbrug, saa at det Onde bliver vendt os til det Gode. Værst farne ere de Ejendomme, navnlig i Jylland, hvis Kjær og Moser i deres nuværende Tilstand kun egne sig for Studeopdræt; thi Prisen paa dette er faldet stærkest af alle og har i Vinteren naaet ukjendt lave Maal, der kun have et Sidestykke i de usle Spotpriser, hvortil Udsætterkøer særlig paa de afspærrede Øer, Fyen og Lolland, ofte maa slaaes bort, for kun 25 a 40 Kr. pr. Stk. Paa dette Punkt vil der i de første Aar ligge en kjendelig Fare; man viger tilbage for at sætte saa stærkt ud i sin Malkebesætning, som Hensynet baade til Sundhed og Mælkeydelse maatte tilraade, og det store øjeblikkelige Tab kjøbes da ofte dyrt, da det stadige og varige Tab, som syge og tærende Staldindivider anrette i en Besætning som oftest vil være langt større. Blandt de mange Tanker og Ytringer denne Sag vedrørende, som findes i Beretningerne, hidsættes følgende:

Fra Sjælland:

» . . . Det er forhaabentlig kun et Tidsspørgsmaal, naar Formen for Slagtning herhjemme til Export maa være funden«.

» . . . Hidindtil er det gaaet heldigt med Exporten af slagtet Kvæg, der som Regel har bragt forholdsvis bedre Priser hjem, end man i den senere Tid har været vænnet til at faa for det levende Kvæg til Kjøbenhavn eller Hjemmeslagtere«.

» . . . For mig staaer det som uomtvistelig nødvendigt, at en regelmæssig Kjødexport og Kjødindustri maa etableres og vedligeholdes, selv om den til Tider bringer Skuffelser og Tab. Kjødet maa selv i den varmeste Tid kunne bringes frem i god og sund Tilstand. En nøje Kontrol med Kjødexporten er nødvendig. Kun ved at Varen fremkommer reel sorteret og ensartet, kan der findes og vedligeholdes en Kundekreds, som vi kunne være tjente med. Dette naaes vanskelig gennem den spredte Slagtning paa de mange Andels-Svine-slagterier».

Fra Lolland-Falster:

» . . . Udsættere af Mejeribesætninger ville saa vidt muligt blive fedede, medens de malke; men ellers vil al Fedning, som kan undgaaes, ophøre«.

» . . . Man fristes til at se gennem Fingre med Besætningens Ulykkesfugle og at skyde mindre ud end rigtigt er; men en Niveausænkning af Besætningens Sundhed og Aarsudbytte turde blive Følgen heraf«.

Fra Fyen:

» . . . Kreaturpriserne ere som Følge af Lukningen dalede 20 pCt., og man forsøger at exportere Kjød istedetfor Kvæg, ofte med tilfredsstillende Udfald«.

» . . . Et Centralslagteri for Fyen burde jo lægges i Odense, men der skal — paa Grund af en Slags Monopol for et derværende Slagteri — være Vanskeligheder

dermed. Stemningen synes mest at være for Pølsefabrikkerne, af hvilke man mener der bør oprettes flere».

» . . . Dyr, egnede til Exportslagtning, ere tilstede i saa ringe Omfang, at det Hele nærmest maa bunde i en Slags Pøsefabrik«.

Fra Jylland:

» . . . Det er ikke let at have nogen bestemt Mening om hvordan Forholdene ville udvikle sig i Anledning af det tyske Paabud om Karantæne i Forbindelse med Tuberkulinbestemmelsen; det synes som om det endnu kan gaa an at sende sværere fede og halvfede Dyr sydpaa, der saa kan slagtes hvis de reagerer. Viser det sig nogenlunde at kunne gaa med at exportere Kjød vil det vist gaa saaledes, at den bedste Del af Kreaturerne vil blive anvendte hertil, de næstbedste vil i fed og halvfed Tilstand blive sendt sydpaa, de gamle og de smaa maa det hjemlige Forbrug saa nøies med.«

» . . . Den tyske Karantæne medfører saa store Udgifter at Fedning er meget lidet lønnende. Paa ganske enkelte Undtagelser nær er Fedningen halvt nødtvungen for at faa Udsættere og Tyre solgte. Tuberkulinindsprøitning vil yderligere forværre Forholdet for Fedning, dels ved Bekostningen, dels og mere ved den Usikkerhed, Udfaldet medfører, hvortil kommer den stadiige Frygt for rent Forbud.

Følgerne for vort Kvægbrug synes med Nødvendighed at maatte blive en Indskrænkning, thi Export af Kjød lover ogsaa kun kummerlige Resultater. Studeopdræt er næsten ophørt, Opdræt af Malkekøer maa nødvendig paavirkes af om Udsætterne koste noget eller intet; allerede nu findes i de fleste Besætninger uforholdsmæssig mange Overløbere og Kastere, fordi det er vanskeligt at afgjøre, hvad der giver størst Tab: enten at sætte rask ud med stort Tab strax eller holde et uregelmæssigt Individ til det atter kommer i Orden. Staldene ere i

hvert Fald propfulde og de uregelmæssige Dyr tage deres Plads og Foder saavel som de regelmæssige«.

» . . . Efterhaanden som de tyske Tøjler strammes mere og mere ved Karantæne og Tuberkulinbestemmelser, bliver det mindre og mindre muligt at opdrætte og fede, saa hvor nødvendig man end vil forandre sin nuværende Kvægdrift: Mælkeri, Opdræt og Fedning, saa maa man dog nu sætte mere ind paa det ene Kort: Mælkeridrft, skjønt det er vel kun et Tidsspørgsmaal, hvorlænge det er nogenlunde godt. Faktisk er det, at Andelsmejerierne have, siden de tyske Bestemmelser kom, havt stor Tilgang af Andelshavere. Udsætterkøernes Pris er reduceret til det halve, saa der er Forbudet mest følelig. Kan Eksportslagterier ikke komme som en Hjælp, saa bliver Tilstanden snart haabløs«.

» . . . De ny Karantæne- og Tuberkulinbestemmelser have bragt endnu mere Usikkerhed og Vanskelighed for Afsætningen af Ungkvæg saa vel som af Udsætterkøer; disse sidste have været næsten usælgelige i den senere Tid. Endelig er der nu paa et af de herværende Andelslagterier taget Bestemmelse om Oprettelsen af et Kreaturslagteri med dertil hørende Pølsefabrik. Forhaabentlig vil dette og lignende Foranstaltninger blive Følgen af de strænge Karantæneforhold, og der vil ventelig derigennem opnaas lidt mere stabile Priser paa de forskellige Kvaliteter, og selv om Priserne blive noget lave, hvad man jo maa vente, saa vil dette dog være langt sundere Forhold at komme til at leve under end den febrilske Spænding og Uro, som der nu hersker«.

» . . . Følgerne af den tyske Karantæne og Tuberkulinindsprøjtningen kan ikke fuldt overses. Ved Tuberkulinprøven har det vist sig, at det er fornemmelig ældre Dyr, saavel Køer som Stude, der levere det forholdsvis største Kontingent. Dyr, der have reageret, ere altid meget mindre værd, og da Udgifterne ved Forsendelsen ere store, føles disse jo i højere Grad ved den mindre Pris. I Flensborg, hvortil en Del af Kvæget herfra gik,

indfluerede Reaktionen mere paa Priserne end i Hamburg. Omkostningerne til Flensborg ere imidlertid betydelig mindre end i Hamburg, hvorfor Flensborg tiltrak sig en ikke ubetydelig Del af Fedekvæget. Da Rihnslagterne imidlertid ikke kunne købe Kvæg, der har reageret, vil der for den Slags ikke være saa stor Anvendelse i Flensborg som i Hamburg. — Det er navnlig »Schreibgeld« (Kreditpenge), der forøge Omkostningerne i Hamburg. Disse blive beregnede, hvad enten der gives Kredit paa Kvæget eller ikke, og al Rihnhandlen er dog kontant. Tilmed har Flensborg den Fordel, at Salget for en Del sker ved Salgsmænd her fra Landet, som hver Uge rejse derop til Markedet. Igjennem disse staa Exportørerne i en mere levende Forbindelse med Flensborg Marked, end gjennem Salgsmændene paa Hamburgmarkedet for dettes Vedkommende. —

Fedning vil sikkert aftage siden Karantænen og Tuberkulinprøvens Indførelse, og den sidste vil sikkert medføre nogen Standsning i Indførslen af magert Kvæg til Marsken. At sende det syge Kvæg fra Hvidding tilbage, og lade det sunde passere Grænsen synes at maatte stemple Landet som en Opholdsplads for sygt Kvæg, og vil meget let kunde give Tyskland Grund til rent at lukke for vort Fedekvæg eller forlange, at ogsaa det reagerede Fedekvæg skal sendes tilbage. Denne Lempelse af Forsendelsen over Hvidding Karantæne har ikke synderlig Betydning for Landmændene, thi den kommer ene nogle enkelte Handelsmænd tilgode, da faa Landmænd selv sende Kvæg til Karantænen, og Opkøberne af det magre Kvæg til Marsken nok skulle sørge for at indkassere alle Begunstigelserne ved Karantænen.

» . . . Opkøberne have paa Grund af Tuberkulinprøven ikke villet købe uden paa den Betingelse, at Sælgeren skulde lade Kreaturerne prøve, og Handelen var sædvanlig saaledes, at bestode Kreaturerne ikke Prøven, blev Handelen annulleret. Paa Markedet i Dalager blev derimod købt en Del Køer og Stude af Slesvigere uden

nogen Garanti til nogenlunde Priser; der spekuleres jo i, at Priserne ville blive høje for magert Kræ, paa Grund af, at der vil komme mindre til Marked, men det vil jo bero paa, hvorledes de tyske Veterinærer ville stille sig, mere eller mindre strænge. Jeg er af den Formening, at det snarere vil være til Gavn end Skade for danske Landbrugere, om der blev helt lukket. Naar dansk slagtet Kjød først blev rigtig indarbejdet i England, vilde vi faa mere jævne Priser end nu; de Enkelte, der have ladet slagte i Esbjerg, have faaet jævnt gode Priser hjem.

Efteraarspløjningen blev ikke alle Steder færdig før Jul; i nogle Egne optog Tærskningen Tiden, i Sukkerroeeagnene naaede man mange Steder først at blive færdig nu i Foraaret, og hist og her ligge Marker, som først ville blive pløjede til Sæden. For de egentlige Vinterarbejder er Tiden forløben paa vanlig Viis; Tærskningen var stærkt fremmet fra Efteraaret af, men den store Mængde Regn har dels vanskeliggjort Damp-tærskningen i det Frie, dels ofte sinket Indførselen af Stakkene. Kjørselsarbejderne have ligeledes været besværede af Regnen, og sjælden have Vejene været mere opblødte og opkjørte end i Marts. Alt Vinterarbejdet er imidlertid sluttet, og man længes efter at kunne tage fat paa Jordens Foraarsbehandling og Vaarsædens Lægning; men kun undtagelsesvis paa vel afgravede og vel kultiverede Jorder har denne kunnet paabegyndes før Paasken (midt i April), og det er først i den sidste halve Snes Dage af April, at disse Arbejder nogenlunde almindelig ere komne i Gang.

Arbejdsløshed har man ikke kjendt til i Vinter; Enhver, der har villet have Arbejde, har kunnet faa det, og nu da Majdag nærmer sig høres overalt om en Brist af Karle og Piger som næppe nogensinde før. Aar for Aar kommer her færre svenske Arbejdere, og Lønningerne stige. Man frygter derfor dyrere og vanskeligere

Arbejderforhold, saa meget mere som der i flere og flere Egne dannes Landarbejderfagforeninger, ofte fremkaldte af socialistiske Ledere.

Af de modtagne Beretninger hidsættes iøvrigt følgende:

Fra Egnen Nord for Grib Skov:

I det Hele taget er det glædeligt at se, hvorledes de vanskelige Tider vække Lyst til at bruge alle de Midler, Forholdene byde til Selvhjælp — der dog, naar Alt kommer til Alt, er den bedste Hjælp, og i ethvert Fald den, der maa gaa forud for enhver anden.

Fra Egnen mellem Ringe og Faaborg:

Arbejdsløshed har her ikke været; men der er stærk Mangel paa Folk, som ville passe Kreaturer og malke. De andre Arbejder gaaer det dog nogenlunde med, skjønt Arbejdslønnen i det Hele er stigende; men de kunne dog faaes udførte. Anderledes med Kreaturerens Røgt og Pleje samt Malkningen, navnlig paa middelstore og større Gaarde. Ganske vist, disse Arbejder ere hidtil blevne udførte og blive det ogsaa endnu; men Arbejdet er dyrt, og det er ofte kun med stort Besvær at det kan faaes gjort. Antallet af Piger, som overhovedet ville malke, tager stadig af, og mange Gaarde have kun en aldeles utilstrækkelig Besætning af Mejeripiger, og dette uagtet der snart ikke pruttes om Lønnens Størrelse eller om dens Betingelser. Kvinderne skyde mere og mere dette Arbejde fra sig. Landmændene søge at komme igjennem med Malkerøgtene, Koner og Dreng; men ogsaa disse Kræfter ere oftest vanskelige at skaffe af nogenlunde god Kvalitet.

Fra Hobroegnen:

Her er snarere Mangel paa Arbejdere end Arbejdsløshed. Denne kan i disse Aar overhovedet ikke indtræffe. Thi der

er vist i Landbruget saavel her, som andet Steds altid Brug for Arbejdskraft i større Udstrækning, end der er tilstede eller kan faaes til Priser, der staa i Forhold til Landbrugets Produktpriser. Naar Produktpriserne ere lave og Fordringerne paa Arbejdslønnen store, maa Arbejderantallet indskrænkes til det mindst mulige. Indtræffer der derfor Arbejdsløshed for Tiden, maa den stemples som Ulyst til at arbejde for Priser, der staa i ret Forhold til de Priser paa Produktet, der ere Resultatet af Arbejdet.

Der kunde være meget at skrive om Landbrugets tryk- kede Tilstand, men naar Landbrugeren klager, opnaaer han højst en Indrømmelse af, at Landbruget ikke har det godt, men om Midlerne til at afhjælpe Tilstanden er man af høist forskjellig Mening. Producér billigt er Løsenet; men man skulde jo dog tro, at der ogsaa her maatte være en Grænse. En Produktion kan dog ikke foretages uden Kapitalindsud og Arbejdskraft. Nu er det jo ganske vist sandt, at Foder- stofferne ere bleve billigere Aar for Aar, og der er derfor kommet en Samklang i Produktionsomkostningerne og Ind- tægten for Dyreprodukter, men Ulykken er, at hvad der gav- ner disse virker ødelæggende paa Planteproduktionen. Korn er en Værdimaaler for alle Planteprodukter; Kornpri- serne ere i stadig Dalen, samtidig med at Arbejdskraften sti- ger i Pris, og hvorvel forbedrede Redskaber og Maskiner lette Arbejdet, kan dette dog ikke opveje de formindskede Produkt- priser og de forøgede Arbejdspriser, og der bliver saa ikke andet at gjøre, end at erhverve Jorden billigere for at faa Ballance. Dette kunne de Landmænd, der alt ere eta- blerede, ikke gjøre; maaske det kan lykkes dem, der i Frem- tiden erhverve Ejendom, at faa det rette Forhold, men hvor længe varer det, naar Kornpriserne stadig falde. I de sidste Uger er der i Aarhus Havn afladet 10 Dampere med ca. 30,000 Sække Mais hver, og det hedder sig, at der i Som- merens Løb vil følge 14 efter. Ved en saadan Indførsel faa vi ganske sikkert billigt Kvægfoder, men den vil ikke und- lade at vise sin deprimerende Indflydelse paa al vor Jords Frembringelse, og det tør ansees for sikkert, at den Fordel,

det billig købte Kvægfoder bringer os, opvejes fuldstændig af det Tab, vore Jordprodukters Pris lide.

Fra Bornholm:

Landboerne her følge med stor Interesse Rigsdagsforhandlingerne om de forelagte Skattelove, som for det øvrige Land foranledige Landet en Skattelettelse, medens vore særlige Skatteforhold foranledige, at det bliver et Skattepaalæg af ca. 40,000 Kr. for Bornholm, som særlig kommer Landet til Last; der er nemlig i sin Tid givet Bornholm en Begunstigelse med Hensyn til Gammelskatten, medens de øvrige Skatter, særlig paa Grund af den for Bornholm egne Smørskat, ere betydelig højere end andetsteds. Et saadant Skattepaalæg vil for en Ø paa ca. 10 □ Mile blive følelig. Man forstaar ikke Grunden til at man vedblivende stiller sig saa afvisende overfor Bornholmernes berettigede Anker herover, eller hvorfor man vil give Bornholm en forøget Skattebyrde, naar man saa beredvillig stiller Forslag til Skattelettelse for Landboerne i det øvrige Land, som i Forvejen har ringere Skatter, end vi have.

De os meddelte Foldangivelser (Tdr. pr. Td. Land og hollandsk Vægt) ere følgende:

Egnen Nord for Gribskov: Rug 13 à 16 Tdr., 2-rd. Byg 10 à 12 Tdr., 6-rd. Byg 11 à 13 Tdr., Havre 16 Tdr., Kartoffler 70 à 100 Tdr. og Runkelroer 300 à 400 Tdr.

Horns Herred: Hvede 12 Tdr. til 132 Pd., Rug 9 Tdr. til 126—127 Pd., 2-rd. Byg 10 Tdr. til 116—117 Pd., 6-rd. Byg 10 Tdr. til 106 Pd., Havre 9 Tdr. til 80 Pd., Kartoffler 100 Tdr., Runkelroer 300 Tdr. og Turnips 150 Tdr.

Amager: Hvede 16 à 18 Tdr. til 128—129 Pd., Rug 12 à 15 Tdr. til 123—124 Pd., 2-rd. Byg 13 à 16 Tdr. til 110—114 Pd., 6-rd. Byg 14 à 18 Tdr. til 100—110 Pd.,

Havre 15 à 20 Tdr., Kartofler 80 à 100 Tdr. og Runkelroer 300 à 400 Tdr.

Taastrup-Kjøge Egnen: Hvede 18 Tdr. til 132 Pd., Rug 14 Tdr. til 125 Pd., 2-rd. Byg 14 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 12 Tdr. til 105 Pd., Havre 14 Tdr., Ærter 8 Tdr, Kartofler 80 Tdr., Runkelroer 350 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Egnen ved Jyderup: Hvede 15 Tdr. til 132 Pd., Rug 12 Tdr. til 124 Pd., 2-rd. Byg 15 Tdr. til 114 Pd., 6-rd. Byg 13 Tdr. til 110 Pd., Havre 18 Tdr. til 84 Pd., Ærter 4 à 5 Tdr., Kartofler 120 Tdr., Runkelroer 250 Tdr. og Raps 12 Tdr.

Samsø: Hvede 17 Tdr. til 132 Pd., Rug 15 Tdr. til 124 Pd., 2-rd. Byg 13 Tdr. til 118 Pd., Havre 16 Tdr. til 83 Pd., Kartofler 90 Tdr., Runkelroer 331 Tdr. og Turnips 250 Tdr.

Egnen ved Kallundborg-Slagelse: Hvede 14 Tdr. til 129 Pd., Rug 16 Tdr. til 124 Pd., 2-rd. Byg 14 Tdr. til 112 Pd., 6-rd Byg 14 Tdr. til 107 Pd., Havre 17 Tdr. til 82 Pd., Ærter 8 Tdr., Kartofler 80 Tdr. og Runkelroer 300 Tdr.

Egnen ved Slagelse-Korsør: Hvede 20 à 22 Tdr. til 130—133 Pd., Rug 12 à 14 Tdr. til 124 Pd., 2-rd. Byg 14 à 16 Tdr. til 114 Pd., Havre 20 Tdr. til 80—88 Pd., Kartofler 60 Tdr. og Runkelroer 350 Tdr.

Fra Kjøgeegnen: Hvede 16 à 18 Tdr. til 131—133 Pd., Rug 13 à 15 Tdr. til 122—124 Pd., 2-rd. Byg 10 à 12 Tdr. til 108—110 Pd., Havre 14 à 16 Tdr. til 80—82 Pd., Ærter 8 à 9 Tdr., Kartofler 60 à 80 Tdr. og Runkelroer 250 à 300 Tdr.

Fra Stevns: Hvede 16 à 20 Tdr. til 128—130 Pd., Rug 12 à 16 Tdr. til 122 Pd., 2-rd. Byg 12 à 15 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 15 Tdr. til 106—110 Pd., Havre 16 à 20 Tdr. til 80—84 Pd. og Runkelroer 300 Tdr.

Vordingborg-Egnen: Hvede 15 Tdr. til 131 Pd., Rug 12 Tdr. til 123 Pd., 2-rd. Byg 12 Tdr. til 115 Pd.,

Havre 16 Tdr. til 87 Pd., Ærter 10 Tdr., Kartoffler 80 Tdr., Runkelroer 315 Tdr. og Sukkerroer 385 Centner.

Møen: Hvede 18 Tdr. til 130 Pd., Rug 12 Tdr. til 122 Pd., 2-rd. Byg 14 Tdr. til 115 Pd., Havre 20 Tdr. til 82 Pd., Ærter 10 Tdr. til 220 Pd. dansk, Kartoffler 70 Tdr., Runkelroer 400 Tdr. og Sukkerroer 440 Centner.

Falster: Hvede 17 à 20 Tdr. til 128—130 Pd., Rug 14 Tdr. til 122—123 Pd., 2-rd. Byg 14 à 16 Tdr. til 122—123 Pd., 2-rd. Byg 14 à 16 Tdr. til 110—112 Pd., Havre 15 à 17 Tdr. til 84 Pd., Bønner 8 Tdr., Ærter 10 Tdr., Runkelroer 300 à 400 Tdr., Rutabaga 300 à 350 Tdr., Turnips 280 Tdr. og Sukkerroer 400 à 450 Centner.

Østlolland: Hvede 12 Tdr. til 130 Pd., Rug 10 Tdr. til 122 Pd., 2-rd. Byg 10 Tdr. til 113 Pd., Havre 12 Tdr., Kartoffler 80 Tdr., Runkelroer 250 Tdr. og Rutabaga 200 Tdr.

Midtlolland: Hvede 17 Tdr. til 130 Pd., Rug 13 Tdr. til 125 Pd., 2-rd. Byg 12 Tdr. til 113 Pd., Havre 13 Tdr. til 81 Pd., Ærter 10 Tdr. til 220 Pd. dansk, Kartoffler 100 Tdr. og Runkelroer 350 Tdr.

Vestlolland: Hvede 18 à 20 Tdr. til 132 Pd., Rug 16 à 18 Tdr. til 124 Pd., 2-rd. Byg 13 à 15 Tdr. til 114 Pd., 6-rd. Byg 13 à 15 Tdr. til 105 Pd., Havre 10—14 Tdr. til 75 Pd., Bønner 10 à 11 Tdr., Ærter 10 à 12 Tdr., Kartoffler 60 à 80 Tdr., Runkelroer 360 à 400 Tdr., Rutabaga 300 à 350 Tdr. og Sukkerroer 180 à 480 Centner.

Langelands-Sønderherred: Hvede 15 à 20 Tdr. til 128—132 Pd., Rug 15 à 18 Tdr. til 122—128 Pd., 2-rd. Byg 11 à 14 Tdr. til 111—115 Pd., 6-rd. Byg 12 à 14 Tdr. til 100—108 Pd., Havre 10 à 14 Tdr. til 74—80 Pd., Ærter 8 à 10 Tdr., Kartoffler 80 Tdr., Runkelroer 200 à 350 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Langelands-Nørreherred: Hvede 17 Tdr. til 133 Pd., Rug 14 Tdr. til 124 Pd., 2-rd. Byg 13 Tdr. til 116 Pd., 6-rd. Byg 12 Tdr. til 110 Pd., Havre 16 Tdr.

til 84 Pd., Kartofler 100 Tdr., Runkelroer 400 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Det nordøstlige Fyn: Hvede 16 à 18 Tdr. til 126—132 Pd., Rug 12 à 13 Tdr. til 120—122 Pd., 2-rd. Byg 14 à 15 Tdr. til 111—114 Pd., Havre 17 à 20 Tdr. til 80—85 Pd., Ærter 9 Tdr., Kartofler 80 Tdr. og Runkelroer 250 à 300 Tdr.

Ringe-Faaborg Egnen: Hvede 17 Tdr. til 130 Pd., Rug 14 Tdr. til 124 Pd., 2-rd. Byg 10 Tdr. til 112 Pd., Havre 17 Tdr. til 75 Pd., Ærter 7 Tdr., Kartofler 80 Tdr. og Runkelroer 280 Tdr.

Assens-Egnen: Hvede 14 à 15 Tdr. til 130—132 Pd., Rug 14 à 15 Tdr. til 120—125 Pd., 2-rd. Byg 13 à 14 Tdr. til 112—114 Pd., Havre 14 à 16 Tdr., Kartofler 50 à 60 Tdr. og Sukkerroer 345 Centner.

Middelfart-Egnen: Hvede 20 Tdr. til 132—136 Pd., Rug 16 Tdr. til 124 Pd., 2-rd. Byg 16 à 18 Tdr. til 112—114 Pd. og Runkelroer 250 Tdr.

Fredericia-Egnen: Hvede 16 à 17 Tdr. til 130 Pd., Rug 14 à 15 Tdr. til 120 Pd., 2-rd. Byg 14 à 15 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 12 à 14 Tdr. til 106 Pd., Havre 16 à 17 Tdr. til 84 Pd. og Kartofler 60 Tdr.

Bjerre-Herred: Hvede 20 Tdr. til 129 Pd., Rug 14 Tdr. til 116 Pd., 2-rd. Byg 11 Tdr. til 112 Pd., Havre 15 Tdr. til 80 Pd., Kartofler 80 Tdr., Runkelroer 250 Tdr., Rutabaga 250 Tdr. og Turnips 200 Tdr.

Hads Herred: Hvede 17 à 18 Tdr. til 130 Pd., Rug 14 Tdr. til 122 Pd., 2-rd. Byg 14 Tdr. til 112 Pd., Havre 16 à 18 Tdr. til 80 Pd., og Rodfrugt 3 à 400 Tdr.

Egnen Vest for Aarhus: Rug 10 à 12 Tdr., 2-rd. Byg 10 à 12 Tdr. til 110—114 Pd., Havre 12 à 14 Tdr. til 78—80 Pd., Kartofler 60 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Turnips 250 Tdr.

Grenaa-Vesteregn: Hvede 20 Tdr. til 128—130 Pd., Rug 8 à 9 Tdr. til 125—126 Pd., 2-rd. Byg 8 à 9 Tdr. til 112—114 Pd., 6-rd. Byg 16 à 18 Tdr. til 112—114 Pd., Havre 9 à 10 Tdr. til 84—85 Pd., Bønner 11 à

12 Tdr., Kartofler 75 à 80 Tdr., Runkelroer 400 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Hobro-Egnen: Rug 9 Tdr. til 122 Pd., 2-rd. Byg 9 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 10 Tdr. til 97 Pd., Havre 11 à 12 Tdr. til 78 Pd., Kartofler 100 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Turnips 280 Tdr.

Egnen Hadsund-Aalborg: Rug 12 à 14 Tdr. til 121—124 Pd., 2-rd. Byg 10 à 11 Tdr. til 114—116 Pd., Havre 12 à 13 Tdr. til 86—87 Pd. og Kartofler 60 à 70 Tdr.

Det sydlige Vendsyssel: Rug 10 à 12 Tdr. til 120—122 Pd., 2-rd. Byg 8 à 9 Tdr. til 106—108 Pd., 6-rd. Byg 7 à 8 Tdr. til 102—104 Pd., Havre 9 à 10 Tdr. til 75—80 Pd., Kartofler 100 à 120 Tdr. og Turnips 200 à 250 Tdr.

Det nordlige Vendsyssel: Hvede 12 à 14 Tdr. til 126—130 Pd., Rug 12 à 14 Tdr. til 120—125 Pd., 2-rd. Byg 10 à 11 Tdr. til 112—117 Pd., 6-rd. Byg 10 à 14 Tdr. til 100—106 Pd., Havre 10 à 12 Tdr. til 72—78 Pd., Kartofler 60 à 80 Tdr., Rutabaga 300 à 350 Tdr. og Turnips 250 à 350 Tdr.

Det sydlige Thy: Rug 9 Tdr. til 120 Pd., 6-rd. Byg 11 Tdr. til 100 Pd., Havre 12 Tdr. til 78 Pd., Ærter 8 Tdr. til 130 Pd., Kartofler 40 à 60 Tdr., Gulerødder 200 Tdr., Rutabaga 250 Tdr. og Turnips 200 à 300 Tdr.

Morsø: Hvede 12 à 14 Tdr. til 120 Pd., Rug 12 à 15 Tdr. til 118 Pd., 2-rd. Byg 14 à 18 Tdr. til 116 Pd., 6-rd. Byg 12 à 16 Tdr. til 102 Pd., Havre 12 à 18 Tdr. til 78 à 80 Pd., Kartofler 60 à 80 Tdr., Runkelroer 200 à 250 Tdr., Rutabaga 270 à 300 Tdr. og Turnips 280 à 325 Tdr.

Lysgaard Herred: Rug 7 à 12 Tdr. til 120—125 Pd., 2-rd. Byg 12 à 14 Tdr. til 110—112 Pd., 6-rd. Byg 10 à 12 Tdr. til 105—109 Pd., Havre 8 à 14 Tdr. til 80—82 Pd., Kartofler 70 à 80 Tdr. og Turnips 250 Tdr.

Hammerum Herred: Rug 6 à 8 Tdr. til 120 Pd.,

2-rd. Byg 7 Tdr. til 110—112 Pd., 6-rd. Byg 8 Tdr. til 100 Pd., Havre 6 à 9 Tdr. til 72—80 Pd., Boghvede 6 à 10 Tdr. til 96—103 Pd., Kartoffler 80 à 120 Tdr. og Turnips 200 Tdr.

Eggen ved Ringkjøbing Fjord: Rug 12 Tdr., 2-rd. Byg 10 Tdr., 6-rd. Byg 12 Tdr., Havre 10 Tdr., Boghvede 5 Tdr., Kartoffler 50 Tdr., Rutabaga 200 Tdr. og Turnips 150 Tdr.

Det sydlige Jylland: Rug $7\frac{1}{2}$ Tdr. til 122 Pd., 2-rd. Byg $7\frac{1}{2}$ Tdr. til 110 Pd., 6-rd. Byg 8 Tdr. til 104 Pd., Havre 8 Tdr. til 72 Pd., Bønner $2\frac{1}{2}$ Tdr. til 128 Pd., Ærter 6 Tdr. til 132 Pd., Boghvede 3 Tdr., Kartoffler 60 Tdr., Runkelroer 200 Tdr., Rutabaga 250 Tdr., Turnips 250 Tdr., Gulerødder 200 Tdr. og Cikorie 160 Centner.

Bornholm: Hvede 18 Tdr. til 128 Pd., Rug 12 à 14 Tdr. til 123 Pd., 2-rd. Byg 13 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 13 Tdr. til 106 Pd., Havre 10 à 14 Tdr. til 80 Pd., Kartoffler 60 Tdr., Runkelroer 350 Tdr., Gulerødder 350 Tdr. og Turnips 250 Tdr.